International Islamic Federation of Student Organizations

DENNA RELIGION ISLAM (HADHA'D-DIN)

SAYYID QUTB

3

DENNA RELIGION ISLAM (HADHA'D-DIN)

هذا الدين

باللغة السويدية

الإتحاد الإسلامي العالمي
للمنظمات الطلابية

١٤٠٣هـ - ١٩٨٣م

دار القرآن الكريم

للعناية بطبعه ونشر علومه

Produced by

The Holy Koran Publishing House
P.O.Box 7492, Beirut, LEBANON

Filmset by THE GRAPHIC ARTS SERVICES, Beirut
Printed in W. Germany by ERNST KLETT PRINTERS, Stuttgart

DENNA RELIGION ISLAM (HADHA'D-DIN)

av

Sayyid Qutb

Översättning

Eva Zeinab Sjöström

granskat av

Abdel Baky Mohamed Younes

Muslim Students Organization in Lund

SWEDEN

I.I.F.S.O.

1403 — 1983

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

I ALLAHS
DEN BARMHÄRTIGE FÖRBARMARENS
NAMN

Innehåll

I
En väg för mänskligheten

Det finns ett primärt och enkelt faktum rörande religionen Islam och det sätt på vilket den verkar i människornas liv som, trots all sin enkelhet, ständigt glöms eller i grunden missförstås. På grund av nonchalans eller misslyckande med att förstå detta faktum gör man allvarliga misstag när man studerar denna religion; angående såväl dess essentiella natur som dess historiska realitet, dess nuvarande existens och dess framtid.

Somliga väntar sig, när de väl insett att Islam är uppenbarad av Gud, att den ska verka i människornas liv på ett magiskt, övernaturligt och ofattbart sätt. De väntar sig av Islam att den ska fungera utan hänsyn till människans disposition, till hennes medfödda förmågor eller till de materiella realiteterna i hennes liv. De väntar sig att Islam ska verka på samma sätt under olika stadier av mänsklighetens utveckling och i skilda omgivningar.

De upptäcker emellerid att Islam inte fungerar på detta sätt, utan att i stället begränsningarna i

människans förmåga och den mänskliga existensens materiella realiteter påverkar och samverkar med den. Ibland är dessa två faktorer klart påverkade av religionen, medan de under andra perioder pekar i en riktning rakt motsatt tron: då förstärker de människornas passioner och begär, uppmuntrar deras svagheter och tillkortakommanden och hindrar dem på så sätt från att följa trons kallelse och vandra på dess väg.

De blir besvikna när de inser detta och deras tillit till allvaret och realiteten i den religiösa livsstilen förstörs. Ja, det händer att de anfäktas av tvivel på religionen som sådan.

Så har en hel serie misstag uppstått ur ett enda grundläggande misstag: oförmåga att förstå Islams tro och dess väg, eller helt enkelt på grund av ringaktning för dess primära, enkla sanning.

Islams tro är en väg som Gud föreskrivit för människan. Dess förverkligande i praktiken beror på individernas egna ansträngningar inom gränserna för den mänskliga förmågan och den mänskliga existensens materiella realiteter i en given omgivning. Arbetet för dess förverkligande börjar vid den punkt då mänskligheten finner att den har de nödvändiga förutsättningarna, och den kommer att fortsätta till vägens slut – inom gränserna för människans kapacitet.

En av Islams grundläggande karaktäristika är denna: den glömmer aldrig för ett ögonblick, vid någon tid eller plats, människans disposition och hennes förmågas begränsning, inte heller negligerar den de materiella realiteterna i hennes tillvaro. Ändå, på samma gång, förmår den henne – vilket har hänt under olika perioder i det förflutna och alltid kan hända igen om de nödvändiga ansträngningarna görs – att uppnå en högre nivå än något av människor utarbetat system någonsin kan åstadkomma. Denna punkt nås utan tvång, lätt och utan överdrifter, i en känsla av trygg förvissning.

Alla villfarelser har uppstått ur missförstånd om eller likgiltighet för Islams innersta natur; man väntar sig att mirakel ska inträffa; mirakel som i ett slag ska förändra människans natur, utan att ta någon hänsyn till hennes begränsade kapacitet och utan att beakta de materiella realiteterna i hennes omgivning.

Är inte Islam uppenbarad av Gud? Och är inte Gud omnipotent? Varför, i så fall, verkar denna tro bara inom gränserna för människans begränsade förmåga? Varför ska trons verkningar behöva påverkas av mänsklig svaghet? Varför triumferar inte alltid Islam, varför är dess anhängare inte alltid segerrika? Varför besegras Islams renhet, sublimitet och glöd emellanåt av svaghet, passioner och

materiella realiteter? Varför triumferar ibland det orätta över de rättfärdiga, denna tros anhängare?

Alla dessa frågor och tvivel uppstår i första hand ur missförstånd eller likgiltighet för Islams grundläggande natur och dess verkningssätt.

Naturligtvis är Gud kapabel att förändra människans natur, med hjälp av Islams religion eller genom någon annan metod. Men – upphöjd vare Han – Han har valt att skapa människan med den disposition hon har, i enlighet med Hans egen visdom. Han har valt att göra Gudomlig vägledning till frukten av ansträngningar och önskan efter den: «Men dem, som kämpa för oss, skola vi sannerligen leda på våra vägar; ja, Gud är sannerligen med dem, som göra väl.» (Sura 29:69). Han väljer att låta den mänskliga naturen verka oavbrutet, utan att träda i bakgrunden eller sättas ur funktion. «Vid själen och det som fullkomnat henne, och ingivit henne både hennes syndfullhet och hennes gudaktighet! Lyckling den, som håller henne ren; Olyckling den, som begraver henne uti synd!» (Sura 91:7–10)

Han bestämde att Hans gudomligt föreskrivna väg skulle förverkligas genom människans egna ansträngningar, inom gränserna för den mänskliga kapaciteten: «Gut förändrar förvisso icke ett folks öde, förrän det ändrar sin sinnesinriktning.» «Om

Gud inte drev tillbaka vissa människor med hjälp av andra, skulle jorden förvisso ha varit korrumperad.» Han valde därmed att upphöja människan till den punkt av överlägsenhet som överensstämde med de ansträngningar hon gjort, de anlag hon har utnyttjat och den tålmodighet med vilken hon har mött olyckor på sin väg mot förverkligandet av den gudomligt föreskrivna vägen, och hur hon har avlägsnat det onda från sig och sin omgivning: «Tänka människorna, att de skola lämnas ifred, därför att de säga: ‹Vi tro› utan att prövas? Vi hava ju prövat dem, som levde före dem, och Gud skall sannerligen känna dem, som äro sannfärdiga, och han skall ock känna lögnarne.» (Sura 29:1–2)

Ingen av Guds skapelser har rätt att fråga Honom – upphöjd vare Han – varför Han har bestämt allt detta och varför Han ville att det skulle vara just så. Ingen av Hans skapelser – upphöjd vare Han! – har den rättigheten, eftersom människan inte är en gud och inte har någon kunskap eller möjlighet till sådan kunskap, att ställa frågor rörande skapelsens system, det system som är immanent i varje skapad varelse.

«Varför», i detta sammanhang, är en fråga som inte ställs vare sig av en seriös troende eller av en seriös ateist. Den uppriktigt troende ställer den inte därför att han är alltför respektfull gentemot

Gud, vars essens, egenskaper och kvaliteter han känner, och alltför medveten om sin mänskliga fattningsförmågas begränsade natur, vilken inte är utrustad för att operera inom detta område. Den seriöse ateisten frågar inte eftersom han inte erkänner Guds existens över huvud taget. Om han erkände Guds existens skulle också han erkänna Hans upphöjdhet och innebörden av Hans gudomlighet. «Han skall ej stå till svars för vad han gör, men de skola stå till svars.» (Sura 21:23) Ty Han ensam är allvetande, medveten om vad Han gör.

Detta är i stället en fråga som ställs endast av de lättsinniga; varken av en uppriktigt troende eller av en övertygad ateist. Därför bör man inte ägna den någon uppmärksamhet och den bör inte tas på allvar. Den ställs av den som är okunnig om gudomlighetens natur och egenskaper. Det enda sättet att upplysa den okunnige är, inte genom direkta svar, utan genom att förklara för honom gudomlighetens natur och egenskaper. Sedan kommer han att antingen acceptera och erkänna dem – bli troende – eller förneka och förkasta dem och bli ateist. Diskussionen är därmed avslutad, såvida inte tvist uppstår. Och om kontroversen leder till strid tillåts inte muslimen fortsätta med den.

Den slutsats vi i detta avseende kommer fram till är följande: att ingen av Guds skapelser – upp-

höjd vare Han! – har rätt att fråga varför Han har valt att skapa människan med den natur hon har; varför Han har valt att göra denna naturs verkan permanent och oavbruten; och varför Han har valt att låta den gudomligt föreskrivna vägen realiseras genom mänsklig ansträngning i stället för att tvinga igenom den på något mirakulöst sätt, med dunkla hemliga medel.

Det är emellertid en plikt för var och en av Hans skapelser att förnimma och uppmärksamma dessa fakta, och att iaktta hur de verkar i människans liv. Hon bör tolka historiens fakta i sina observationers belysning och å ena sidan förstå den historiska utvecklingslinjen och å andra sidan lära sig hur man kan möta och påverka denna utvecklingslinje. Vidare bör hon leva i vetskap om Guds visdom och makt, och inta rätt attityd gentemot detta.

Denna gudomliga väg, företrädd i sitt slutgiltiga stadium genom Islam, såsom den anförtroddes Muhammad – frid och Guds välsignelser över honom – manifesterades inte på jordan, inom mänsklighetens domäner, enbart genom Guds uppenbarelse. Den får inte sin existens genom att bli predikad och proklamerad för människorna. Den sätts inte i stånd genom gudomligt tvång på samma sätt som Gud genomdriver sin vilja i fråga om himlavalvets ordning och planeternas rotation. Den får

sitt förverkligande genom en grupp människor som åtar sig den uppgiften, som i fullständig tre på den anstränger sig att bringa sina liv i så fullständig överensstämmelse med den som möjligt, som försöker ingjuta den också i andra människors hjärtan och liv; som strävar mot detta mål med alla sina resurser. De kämpar mot mänskliga svagheter och passioner inom sig själva, de kämpar mot dessa vilkas svagheter och passioner förmår dem att motstå gudomlig vägledning. I förverkligandet av den gudomliga vägen uppnår de därmed den punkt som gjorts möjlig genom den sanna mänskliga naturens potential och inom givna materiella realiteter. De utgår ifrån människan som hon är och negligerar inte hennes verkliga tillstånd och behov på vandringen genom de olika stadierna på den gudomligt föreskrivna vägen. Dessa människor kommer att triumfera över sina egna själar och stundtals även över andras, i förhållande till de ansträngningar de gör och de medel de väljer för kampen, passande för tidens omständigheter och behov. Mer viktigt för utgången av kampen – seger eller nederlag – är emellertid i vilken grad de uppriktigt, i sig själva, företräder denna väg, och är i stånd att ge den praktiskt uttryck i sitt personliga uppträdande.

Detta är Islams natur och dess sätt att verka.

Detta är dess handlingsplan och dess metod. Detta är den sanning som Gud ville lära den muslimska staten när han sade: «Gud ändrar förvisso inte ett folks öde förrän det ändrar sin sinnesinriktning.» och: «Om Gud inte drev tillbaka vissa människor med hjälp av andra, skulle jorden sannerligen ha varit korrumperad.» och: «Men de som kämpa för oss, skola vi sannerligen leda på våra vägar; ja, Gud är sannerligen med dem, som göra väl.»

Detta är den sanning som Gud ville lära muslimerna i slaget vid Uhud när de i vissa moment av slaget misslyckades med att inbördes upprätthålla trons sanna anda. De negligerade eller glömde den primära sanningen och inbillade sig att seger var en oundviklig konsekvens bara av det faktum att de var muslimer. Gud – upphöjd vare Han! – sade till dem: «Skolen I, när en hemsökelse hemsöker eder, sedan I själva åstadkommit en dubbelt så svår, säga: «Vadan kommer detta?» Säg: «Detta kommer från eder själva; Gud är förvisso allsmäktig.» (Sura 3:159) Han sade också till dem: «Gud har ju hållit sitt löfte till eder, då I nedhöggen dem på Hans tillskyndelse, tills I visaden eder fega och tvistaden med varandra om befallningen och bleven olydiga, sedan Han visat eder vad I önskaden. Bland eder fanns den, som önskade sig detta livet, ock bland eder fanns ock den, som önskade sig det

tillkommande. Sedan vände Han eder bort från dem för att pröva eder –» (Sura 3:145–146)

Muslimerna lärde sig denna sanning i slaget vid Uhud, inte genom förebråelser, utan med blod och uppoffringar. De fick betala ett högt pris: nederlag efter seger; förlust i stället för krigsbyte; skador som inte lämnade någon odrabbad; många blev martyrer, bland dem Hamza, den främste av alla martyrer – må Gud vara nöjd med honom! – och, värre och allvarligare än detta för hela den muslimska staten: Guds Profet – frid och Guds välsignelser över honom – skadades, ett slag riktades mot hans ädla huvud, en tand i hans mun gick sönder. Han föll på sidan i den grop som hade grävts av Abu Amr, Quraysh onde bundsförvant, som en fälla för muslimerna då polyteisterna jagade dem. Han var ensam med några få av sina följeslagare vilka en efter en dödades när de försvarade honom. En av dem, Abu Dajana, skyddade honom med sin rygg mot polyteisternas pilar. En pilspets träffade Abu Dajana i ryggen, men han rörde sig inte förrän de troende återvände från sin flykt, för att få en hård och bitter lektion!

Det står sålunda klart, att förverkligandet av den gudomliga vägen har lämnats åt människornas egna ansträngningar. Det faktum att den får sitt förverkligande genom medel som ligger inom

den mänskliga förmågan renar människans själ och reformerar människans liv. Vi säger detta inte för att ge en orsak till varför Gud velat bestämma sakernas tillstånd på det sätt Han gjort, utan bara för att peka på en praktisk observation av de effekter arbetet för Hans vilja får på de troendes liv.

Trons sanning kommer inte att vara fullt uppenbar förrän människor tar strid för dess skull; en strid mot deras ovillighet och deras motstånd, en strid som förflyttar dem från detta tillstånd till Islams och sanningens värdighet. En srid med ord, genom propagerande, förklaring, tillbakavisande av det falska och låga med ett ord av den sanning som proklamerats av Islam. En strid också i fysisk bemärkelse för att avlägsna hinder från den rätta vägen när denna hemsöks av brutalt tvång och öppet våld. I denna strid kommer svårigheter och uppoffringar att vara oräkneliga, och tålmodighet och ståndaktighet kommer att vara nödvändiga. Även i segerrika tider kommer tålmodighet att behövas: då är det kanske svårare. På detta sätt blir man ståndaktig och orubblig och fortsätter på trons väg rättfärdigt och utan tvekan.

Denna kamp är nödvändig för individen eftersom han kämpar mot sig själv i det han kämpar mot andra männskor, och genom den öppnas horisonter för honom i tron vilka aldrig skulle öppnas

för honom om han satt orörlig i vila. Han upptäkker saker om människor och livet som han inte skulle upptäcka på något annat sätt. Hans själ, hans fantasi, hans vanor, hans natur, hans reaktioner och gensvar – alla för de honom till en utvecklingspunkt som han inte skulle ha uppnått utan denna hårda och bittra erfarenhet.

Detta, bland annat är betydelsen av Guds ord: «Om Gud inte hade drivit tillbaka vissa människor med hjälp av andra, skulle jorden sannerligen ha varit korrumperad.» Den första att bli korrumperad är människans själ, genom att stagnation överväldigar anden, försvagar viljan och paralyserar den. Då är hela livet utsatt för stagnation, eller fungerar bara inom passionernas sfär, så som sker i de nationer som lever i överflöd.

Också detta är en del av den natur i vilken Gud skapade människan. Han lät denna naturs bibehållande och välfärd vara beroende av kampen för att i människans liv upprätta den gudomliga vägen, genom mänsklig ansträngning och inom gränserna för den mänskliga kapaciteten.

Vidare är denna kamp och dess prövningar det praktiska medlet för att rena samhället – efter den inledande reningen av den individuella själen – och att befria det från de lata och från hycklarna, från de vekhjärtade och tvehågsna, från de med

svag karaktär, från skojarna och från bedragarna.

Detta är den sanning som Gud vill lära muslimerna när Han utsätter dem för prövningar och test. Det är först då som själens gömslen blir avslöjade, och leden upprättas bortom prövningarnas slägga, erfarenhetens möda och lidandets bitterhet.

Detta är den sanning som Gud ville lära muslimerna efter slaget vid Uhud, när Han sade till svar på muslimernas fråga «Hur kommer detta sig?» : «Säg: Detta kommer ifrån eder själva.» Sedan fortsätter Han: «Och vad som drabbade eder den dag, då de båda skarorna möttes, skedde på Guds tillskyndelse och för att han skulle känna de rättrogna och för att han skulle känna dem, som voro tvehågsna.» (Sura 3:160). «Gud är ej den, som lämnar de rättrogna i det tillstånd, i vilket I befinnen eder, förrän han skilt den dålige från den gode.» (Sura 3:173). «Och det för att Gud må känna dem, som tro, och skaffa sig trosvittnen bland eder – ja, Gud älskar ej de orättfärdiga – Och för att Gud må rena dem, som tro, och förgörra de otrogna.» (Sura 3:134–135)

Allt detta befästes i deras sinnen, medan på samma gång deras olycka var orsakad av tillkortakommanden i fråga om att tillämpa trons fullständiga mening i sina tankar och handlingar under slaget. Slutligen blev det till nytta för dem, genom

Guds nåd och förlåtelse av deras fel, och därför att dess konsekvenser blev en läxa för dem, och ett medel för att rena dem själva och sina led.

Med avseende på trons sanna natur och dess sätt att verka, måste vi, till de anmärkningar som redan gjorts, foga en supplementär observation.

Det faktum att förverkligandet av denna gudomligt föreskrivna väg beror på människans ansträngningar, inom gränserna för hennes kapacitet och de materiella realiteterna i människans liv vid olika utvecklingsstadier och i olika omgivningar, innebär inte att människan är slutgiltigt och definitivt oberoende i detta avseende, eller att hon är avskuren från den gudomliga viljan och planerandet – att hon är avskuren från Guds bistånd. Nej, att se på saken så, skulle vara en fundamental motsägelse most Islams sätt att tänka.

Vi har redan påpekat att Gud den Allmäktige hjälper den som kämpar för rätt väglednings skull.

«Men dem, som kämpa för oss, skola vi sannerligen leda på våra vägar; ja, Gud är sannerligen med dem, som göra väl.» (Sura 29:69) «Gud förändrar förvisso icke ett folks öde, förrän det ändrar sin sinnesinriktning.» (Sura 13:12)

Dessa två citat visar oss på relationen mellan mänskliga ansträngningar och den hjälp Gud ger mänskligheten; genom denna hjälp kan männis-

kan uppnå det goda, rätt vägledning och den rättfärdighet efter vilken de strävar.

Ytterst är de Guds vilja som är utslagsgivande, och utan den kan människan inte uppnå någonting på egen hand. Hans vilja kommer emellertid att hjälpa de som känner dess sätt att verka, som ber om dess hjälp och söker uppnå Guds behag.

Trots allt detta, är det gudomlig predestination som bestämmer över mänskliga varelser och händelser, och prövningar, tillsammans med deras nytta för de rättfärdiga, sker i enlighet med den.

Efter slaget vid Uhud förklarar sålunda Gud den Allsmäktige för muslimerna orsakerna till seger respektive nederlag. Han visar också på den gudomliga visheten bakom prövningar och bakom både seger och nederlag. «Gud har ju hållit sitt löfte till eder, då I nedhöggen dem på hans tillskyndelse, tills I visaden eder fega och tvistaden med varandra om befallningen och bleven olydiga, sedan han visat eder vad I önskaden. Bland eder fanns den, som önskade sig detta livet, och bland eder fanns ock den, som önskade sig det tillkommande. Sedan vände han eder bort från dem för att pröva eder –»

Hans syfte var också att visa för dem Sin vittomfattande väg, Sin oemotsägliga vilja och Sin absoluta makt bakom alla skeenden. «Om något slag

drabbar eder, så har ett lika svårt slag drabbat människorna förut; dessa dagar utskifta vi bland människorna, och det för att Gud må känna dem, som tro, och skaffa sig trosvittnen bland eder – ja, Gud älskar ej de orättfärdiga – Och för att Gud må rena dem, som tro, och förgöra de otrogna.» (Sura 3:134–135)

Det är alltså, sist och slutligen, planen, viljan, Guds påbud som ligger till grund för verkställandet av den plan Han har bakom alla skeenden. Detta är en sak som ingen kan fråga Gud den Allsmäktige om, och den är trons största sanning. Om inte det blir fast rotat i själen, är tron inte fullständig. Detta är den komplementära anmärkning vi ansåg vara nödvändig att tillägga till detta kapitel.

Den muslim vars hjärta instinktivt känner trons natur kommer inte att finna någon motsägelse här; någon sådan finns heller inte i Guds bok.

II
En unik och självständig väg

Det är möjligt att någon nu kommer att säga: om Islam, den gudomligt föreskrivna vägen för mänskligheten, inte kan upprättas i världen – inom mänsklighetens domäner – annat än genom mänskliga ansträngningar, inom gränserna för den mänskliga förmågan och den mänskliga existensens materiella realiteter i olika omgivningar; vad skiljer den då från de vägar som människor stakat ut, upprättade av människor för dem själva; en väg som tillåter dem att uppnå ett resultat i enlighet med deras ansträngningar, kapacitet och förutsättningar? Varför måste vi försöka fullfölja just den vägen, när också den kräver människans ansträngningar, liksom varje annan väg? Ingen av dem fullföljs genom mirakel eller gudomligt tvång; den måste förverkligas i människornas liv inom gränserna för den mänskliga naturens normala kapacitet och de materiella omständigheterna.

Först måste vi undersöka den vägens natur, så att vi själva kan inse vad Islam är. Islams första

pelare är att vittna om att det inte finns någon annan gudom än Gud och att Muhammad är Guds Profet. Den ungefärliga betydelsen av att bära vittnesbörd om att det inte finns någon annan gudom utom Gud är denna: Gud är den ende som besitter gudomlighet, och ingen av Hans skapelser delar i några avseenden Hans gudomliga egenskaper. Den första aspekten av gudomlighet är Absolut styre, vilket ger Honom rätt att lagstifta för sina troende; att beordra vilken kurs deras liv ska ta; att föreskriva de värderingar på vilka deras liv ska baseras. Det är omöjligt att bära vittnesbörd om att det inte finns någon annan gudom än Gud utan att erkänna att Gud ensam har rättighet att beordra den väg som människans levnad ska följa, det är också omöjligt att inte försöka upprätta den vägen, och ingen annan, i människornas liv. Var och en som tar sig rätten att staka ut levnadsvägen för en grupp människor, har därmed gjort anspråk på gudomlighet, eftersom han då gör anspråk på den högsta av gudomlighetens aspekter. Att vittna om att Muhammad är Guds Profet betyder ett erkännande av att denna väg har blivit oss anmodad av Gud; att den i sanning är Guds väg för mänskligheten och att det är den enda väg vi är tvungna att följa i våra liv.

Det är alltså vår plikt att försöka förverkliga

denna väg, så att vi i oss själva kan förverkliga de muslimska egenskaper vi gör anspråk på. Detta är möjligt bara genom att bära vittnesbörd om att det inte finns någon gudom utom Gud och att Muhammad är Hans Profet. Denna trosbekännelse är möjlig bara genom att erkänna Gud som den Ende innehavaren av gudomlighet, och ensam berättigad att staka ut en väg fär människans levnad. Vi måste försöka förverkliga den väg som Gud har förevisat oss genom Muhammad (frid och Guds välsignelser över honom).

Vi måste göra det av skäl som är förbundna med den vägens egen natur. Det är den enda väg som förverkligar människans ädla anlag, ger henne sann frihet och befriar henne från slaveri. Det är den enda väg som gör henne i stånd att befria sig själv fullständigt inom gränserna för hennes mänskliga natur och hennes tjänande av Gud, ty genom att tjäna Gud befriar sig människan från slaveri för andra. Det finns ingen annan väg i världen som har denna egenskap. Ty Islam, genom att erkänna Gud den Allsmäktige som den ende som besitter gudomlighet, och följaktligen alltså den ende som har rätten att skapa lagar för mänsklighetens liv, ger bara *en* Gud och *en* mänsklighetens härskare. Det förhindrar att vissa människor blir gudar för andra, med lagstiftande och vägledande

befogenheter över dessa, vilket är resultatet av träldomen hos dessa som tillskriver de andra gudomliga egenskaper.

Den gudomliga vägen är unik i detta aveseende. Inte bokstavligen eller sannolikt, utan i sanning och i verkligheten. Därför var budskapet hos alla profeter (frid och välsignelser över dem) att Gud är den ende som har gudomlighet, och att förneka att någon av Hans skapelser skulle besitta någon av gudomlighetens egenskaper, även om dessa människor skulle bli förgudade och tillskriva sig själva rätten att lagstifta för människorna, understödda av de som inte tror på Guds enhet.

Gud sade angående de kristna och judarna: «De hava tagit sina skriftlärde och sina munkar till herrar i stället för Gud, och Kristus, Marias son, likaså, ehuru de endast fått sig ålagt att dyrka en enda Gud; det finns ingen gud utom Honom. Honom allena all ära! Han är fjärran från det de sätta vid Hans sida!» (Sura 9:31). I själva verket dyrkade de inte rabbinerna och prästerna; de tillerkände dem bara rätten att lagstifta vid sidan av Gud; att staka ut en väg för människorna. Gud säger angående dem: «De har tagit dem till herrar.» De hade skymfat Guds befallning om monoteism, och tillskrivit Honom medhjälpare.

Traditionsberättarna Iman Ahmad at-Tirmidhi

och Ibn Jarir relaterar angående Udayy ibn Hatim att när han hörde Profetens kallelse – frid och Guds välsignelser över honom – flydde han till Syrien. Innan Islam proklamerades hade han antagit kristendomen. Hans syster och några av hans släktingar tillfångatogs, men hans syster frisläpptes av Profeten – frid och Guds välsignelser över honom. Hon sökte sin bror och uppväckte hos honom ett intresse för Islam, uppmuntrande honom att träda fram inför Profeten. Udayy kom till Medina. Han var en av Tayy-stammens hövdingar och hans far var den för sin generositet så ryktbare Hatim, så hans ankomst till Medina väckte stort uppseende. När han kom i Profetens närhet, med ett guldkors hängande om halsen, reciterade Profeten just versen: «De har tagit sina präster och rabbiner som herrar bredvid Gud». Udayy sade: «De dyrkar dem inte.» Profeten svarade: «Det gör de sannerligen! Rabbinerna och prästerna har gjort det tillåtna otillåtet för dem, och det otillåtna tillåtet. De har följt dem, och detta är deras dyrkan av dem.»

Som Said anmärkte: «Be människorna om råd, men jämför det med Guds Bok.» Gud den Allsmäktige sade: «Men de fingo ingenting annat sig ålagt än att dyrka Gud.» (Sura 98:4), och om denne ende Gud förbjuder någonting, är det olagligt; om Han tillåter det, är det lagligt; om Han lagstif-

tar i en sak, ska Han åtlydas; om Han befaller, ska Hans order åtlydas.

Bara Islam begränsar sin dyrkan till Gud, eftersom den betraktar Honom ensam som suveränen; den ende med rättighet att föreskriva en väg för mänsklighetens liv. Det är alltså bara Islam som frigör människan från slaveri för andra än för Gud, och vi är alltså också tvungna att försöka få till stånd dess tillämpning, och ingen annan vägs.

En ytterligare orsak är att Islams gudomliga karaktär betyder att den är den enda väg som är frin från följderna av mänskliga begär, mänsklig svaghet och egenintressen. Den är fri från varje försök att genom lagstiftning gynna egenintressen och favorisera vissa personer, familjer, klasser, folk eller raser. Det är Gud den Allsmäktige, mänsklighetens Herre, som har föreskrivit Islams väg. Han lagstiftar inte för sin egen skull, eller för en viss klass av människor på bekostnad av en annan, eller för en viss ras på bekostnad av en annan.

Lagar skapade av människor kan, när de stiftas av en styrande individ, familj, klass, nation eller ras omöjligen, med tanke på människans svaghet, vara opåverkade av lagstiftarens egna behov och intressen.

När den väg som anbefallts av Gud är den som styr människans liv, försvinner denna defekt och

sann, fullständig och allomfattande rättvisa är uppnådd, den rättvisa som inte kan uppnås genom något system som utarbetats av människor. Det finns ingenting i något av människan format system som kan befria det från faktorer som mänskliga begär, svaghet och böjelse för att i en eller annan form gynna egenintressen.

Det finns upphöjda, gudomliga instruktioner för upprättandet av ett komplett och alltomfattande rättvisesystem, orört av mänskliga begär och släktfavorisering. Gud sade till den muslimska nationen: «I som tron, iakttagen rättvisa som vittnen inför Gud, och må icke någon förbittring mot vissa människor förmå eder att ej handla rätt! Handlen rätt – det kommer gudaktigheten närmast – och frukten Gud! Gud är förvisso underkunnig om vad I gören.» (Sura 5:11).

På denna punkt kan man ställa sig frågan: «Vad finns det för garantier för att ett muslimskt samhälle etablerar den rättvisa som Gud anbefallt?

Den verkliga garantin för hela det islamiska «programmet» finns i den individuella muslimens eget samvete och härrör från hans tro. Där tro på denna religion finns, finns också de starkaste av garantier. Av sin religion lär sig muslimerna att grunden för deras existens, deras framgång och makt i denna värld – allt är grundat på trofasthe-

ten mot dessa instruktioner. I annat fall utsätts deras existens för förfall, deras seger vänds till nederlag och de sänks i förnedring. De hör Gud säga till dem: «Ja, Gud skall sannerligen hjälpa dem, som hjälpa Honom – Gud är sannerligen stark och väldig – Dem, som förrätta bönen och giva allmosan, påbjuda det tillbörliga och förbjuda det otillbörliga, om vi giva dem makt på jorden; ja, av Gud beror alltings utgång.» (Sura 22:42–42). De är övertygade om att Gud inte kommer att bry sig det ringaste om dem om de avviker från Hans väg.

Det muslimska samhället självt är den verkliga garantin för fullföljandet av dessa instruktioner, eftersom det är grundat på en övertygelse, och åtar sig självt det som Gud har föreskrivit för det. I varje åsidosättande eller tillkortakommande ser det ett förebud om det onda som är redo att ta över, och ser inte bara de individuella syndarna.

Vi måste alltså fullfölja denna väg, upprätta denna fullständiga och allt omfattande rättvisa, som inte kan uppnås på något annat sätt än genom denna unika väg.

Ett ytterligare skäl är att denna metod är fri från resultaten av mänsklig okunnighet och mänskliga tillkortakommanden och misstag, liksom den är fri från resultaten av mänsklig svaghet. Dess instiftare är människans Skapare, och Han vet därför vad

som är i hennes intresse. Han är medveten om det subtila i hennes sammansättning, och de världsliga omständigheter som följer henne genom livet. När Han föreskriver en väg för människan, tar Han alla dessa faktorer i beaktande – faktorer som människan varken individuellt eller kollektivt, i någon tidsålder, är i stånd att fatta i hela dess totalitet. Vissa av dessa faktorer kräver de samlade erfarenheterna av det mänskliga livets alla manifestationer i det förgångna, det närvarande och i framtiden – vilket är omöjligt – medan andra kräver medvetenhet om alla de detaljer och omständigheter som omger människan, vilket också är helt omöjligt. Till yttermera visso sträcker sig inte människans uppfattningsförmåga till att kunna bilda sig ett ofelbart, korrekt omdöme ens i fråga om de erfarenheter och fenomen om vilka hon är medveten. Hennes uppfattningsförmåga är dömd till denna oförmåga på grund av sin partiella, icke-absoluta natur, och genom dess påverkan av passioner och svagheter. Den lämpar sig därför inte till att utstaka en levnadsväg för människan. Det är som Gud säger: «Och om sanningen rättade sig efter deras hugskott, så skulle himlarna och jorden och de, som finnas i dem, gå under.» (Sura 23:73). Och likaså: «Vi stiftade för eder en lag, så följ den, och icke nyckerna hos dessa som ej hava kunskap.»

Ingen människa har den absoluta kunskap som krävs för att bestämma folkets levnadsväg. När de åtar sig denna uppgift, som de inte har rätt till och inte har med att göra, gör de det utifrån inbillning och okunnighet. Deras anspråk på att besitta en av de gudomliga egenskaperna är en stor synd och ett stort ont.

Ett ytterligare skäl till fullbordandet av denna väg är att bara den upprättar ett system för människans individuella och samhälleliga liv utifrån en holistisk syn på existensen och människans plats däri, och utifrån det sanna syftet med människans existens – inte som det definieras av okunnighet, svaghet och illusion.

Detta är den enda fasta och sunda basen för upprättandet av ett naturligt system för samhällslivet. De system som inte grundas på en helhetssyn på existensen är berövade naturliga rötter; de är artificiella system som omöjligen kan blir långlivade. Ett sådant system är en källa till olycka för mänskligheten så länge det existerar, tills människornas sanna natur raserar det och de återgår till sin naturliga grundval.

Denna livssyn, innefattad i den gudomligt föreskrivna vägen, är den enda rätta, eftersom den utgår ifrån existensens Skapare, Han som känner existensens och människans sanna natur. Varje an-

nan syn på eller tolkning av existensen och människans position i den, av syftet med den mänskliga skapelsen, är ofullständig och undermålig, ty existensen är större än människan, och därför kan hon inte tolka den fullständigt. För att kunna definiera syftet med den mänskliga existensen måste man ha kunskap om människans Skapare och om Hans avsikt med att skapa människan. Vidare kräver det immunitet mot inbillning, och denna oemottaglighet är ouppnåbar för människan.

Om man granskar filosofins ansträngningar att tolka den mänskliga existensen, människans plats i den och syftet med den, möter man en säregen samling svar; några av dem rent löjliga i sin idioti. Man förvånas över att sådana idéer kan ha kommit från en «filosof», tills man erinrar sig att också denne filosof är en människa, som bara har det mänskliga förnuftets redskap att tillgå. Detta område är inte det mänskliga förnuftets domäner, och filosoferna har förirrat sig in i regioner där de inte har någon lampa som vägleder dem annan än det ljus som Gud givit dem för att använda inom andra områden och för andra frågor – områden inom vilka ljuset kan vara till nytta och upplysa dunklet. Det området är det som berör människans viceregentskap för Gud på jorden, i enlighet med den gudomligt föreskrivna vägen som är beroende av

Guds bistånd och nåd. Detta faller sig självklart om man utgår från en allomfattande tolkning av den bas från vilken ett sunt tankesystem utgår; ett samhällssystem med naturliga rötter.

För att kunna etablera ett sunt samhällssystem måste vi alltså försöka förverliga denna väg som har naturliga rötter, ty det finns inte någon annan väg som har denna nödvändiga egenskap.

En slutgiltig orsak till varför vi måste försöka förverkliga denna väg är att endast den är i överensstämmelse med varandets övergripande plan. Människan bör inte följa en väg som inte är i överensstämmelse därmed, eftersom hon är tvungen att leva inom dess ramar, och att i alla avseenden samarbeta med den övergripande existensplanen.

Det är bara när människans levnadsväg harmonierar med de existentiella förutsättningarna som hon kan samarbeta med de mäktiga naturkrafterna och undvika att hamna i konflikt med dem. Om hon motsätter sig dem kommer hon att tillintetgöras. Då kan hon inte uppfylla sin plikt som Guds viceregent på jorden, den uppgift som Gud ålagt henne. Om hon emellertid rättar sig efter skapelsens normer, kommer hon att upptäcka dess hemligheter och lära sig utnyttja dem i sitt liv. Då kommer inte elden att sluka henne; i stället kan hon använda den för matlagning, uppvärmning och lyse.

Den mänskliga naturen strävar i grunden efter att anpassa sig till varandets normer. När människan i sin livsstil förbiser dessa normer, kommer hon i konflikt inte bara med naturens väldiga krafter, utan också med sin egen natur. Hon blir olycklig, förvirrad och ängslig när hon lever som dagens människa i ständig plåga, trots alla den moderna civilisationens bekvämligheter.

Dagens människa lider av olycka, ångest, förvirring och oro; hon flyr från sitt eget jag genom att tillgripa opium, haschisch och alkohol, genom att känna fartens tjusning eller genom att ge sig in i idiotiska, äventyrliga företag. Allt detta gör de trots materiell välmåga, hög produktivitet och ett lättsamt liv med väl tilltagen fritid. Faktum är att denna tomhet och förvirring ökar i proportion till den materiella välfärden och bekvämligheten.

Denna bittra tomhet förföljer människan som ett fasansfullt spöke. Hon flyr från det, men det övermannar henne oundvikligen.

Det första intryck man får när man besöker världens rika och välmående länder – ledda av Amerika och Sverige – är att folket flyr från spöken som jagar dem, de flyr från sin egen innersta natur. Besökaren inser snabbt att denna materiella välfärd, de sensuella tidsfördriven och den sexuella övermättnaden leder till att människan sjunker

ner i ett träsk av nervösa och psykiatriska sjukdomar, sexuell perversion, ständig oro, sjukdom och vanvett, hög brottslighet och avsaknad av någon som helst värdighet i livet.

Mänskligheten har, tack vare vetenskapen, skördat stora triumfer på det medicinska området och lärt sig besegra fysiska sjukdomar. Den har upptäckt nya mediciner och metoder för analys och behandling; vi bör särskilt nämna penicillin och myosin.

Också inom området för industriell produktion har nästan mirakulösa resultat uppnåtts, och utvecklingen fortsätter. Liknande erövringar har gjorts inom rymdforskningen, genom konstruktionen av artificiella satelliter och rymdstationer, och mer är att vänta.

Men vad är effekten av allt detta på människans liv? Vad är effekten på hennes andliga liv? Har hon funnit trygghet? Har hon funnit frid? Inte alls! Allt hon har hittat är oro, ångest och fruktan. Ingen framgång har gjorts i fråga om att formulera syftet och målet för människans liv och den mänskliga existensen. När man jämför en «civiliserad» människas uppfattning om den mänskliga existensens syfte med den islamiska uppfattningen, verkar den nuvarande civilisationen vara en förbannelse som drar de mänskliga känslorna ner i dyn.

I Amerika, till exempel, dyrkas nya gudar som tros vara den mänskliga existensens mål och mening – ägandets gud, nöjets gud, berömmelsens gud, produktivitetens gud! Följaktligen misslyckas människorna i Amerika med att finna sig själva, ty de kan inte hitta meningen med sin existens. Det samma gäller andra okunniga stater, där liknande gudar dyrkas, och människor inte kan finna den Sanne Guden.

Därför är vi tvungna att försöka realisera den gudomligt föreskrivna vägen för människan, vända mänskligheten tillbaka till den Ende Sanne Guden; mot ett syfte för existensen som är människan värdigt; mot normer som omfattar hela skapelsen inklusive människan.

Detta är den sanning som grundlagts av den heliga Koranen. Den tillbakavisar livssynen hos dessa som vill följa andra än Guds lagar och det levnadssätt Han föreskrivit: «Begära de väl någon annan religion än Guds?» De, som finnas i himlarna och på jorden, äro Honom undergivna med eller mot sin vilja, och till Honom skola de återföras. (Sura 3:77)

III
En enkel väg

Det kan då invändas: «Men mänskligheten kommer inte att framhärda länge på denna unika och upphöjda väg. En grupp eller ett samhälle som under en period tillämpat den, kommer sedan att överge den och mänskligheten vänder sig åter mot andra vägar som, emedan de inte strävar mot samma höjder, inte tvingar människan till så hårda ansträngningar.»

Vid första anblicken verkar denna invändning vara logisk. Många författare har försökt ingjuta denna idé i folkets sinnen, försökt övertyga dem om att Islams väg är opraktisk och orealistisk; att den är mer än den mänskliga naturen orkar med under mer än en viss tid; att den bara är en idealistisk uppmaning att sträcka sig efter ouppnåbara horisonter. De har haft en slug baktanke med detta: att sprida misströstan om möjligheten att realisera tron; att rekonstruera livet i enlighet med Islams väg, och att hindra de ansträngningar som görs i den riktningen. Dessa baksluga människor

har i den oordning som började med mordet på Uthman, den påföljande konflikten mellan Ali och Muawiya samt dithörande händelser, funnit en *fruktbar jord för försöken att bevisa sitt nedriga* påstående, ibland underförstått och ibland uttalat, allt efter omständigheterna.

De hjälps oavsiktligen i detta syfte av de uppriktigt troende som störs av det faktum att dessa händelser stoppade upp Islams utbredning under denna ärorika period i historien. Man avvek också från den uppfattning om styrelseskick som rådde unter Profetens tid – frid och Guds välsignelser över honom – och under hans två första efterträdares tid. Likaså avvek i fortsättningen uppträdandet hos vissa ledare från det uppträdande som Islams normer föreskriver. På grund av deras utpräglade känslighet i detta avseende, föreställer de sig att alla former av islamiskt framåtskridande upphörde efter denna korta period i kalifatets historia. De framlägger denn åsikt med yttersta uppriktighet och utgående från sin beundran för de moraliska höjder som uppnåddes av Profeten och de Rätt Vägledda kaliferna.

Hela saken kräver emellertid en noggrann omprövning, med särskild uppmärksamhet riktad mot de mänskliga faktorer som var inblandade. Trons natur måste inses, och dess metod för att

över en lång period vägleda mänsklighetens steg, i olika omgivningar och omständigheter.

Först och främst är det lögn att Islam påtvingar människans själ ansträngningar hårdare än hon är i stånd att utstå för mer än en kort tid.

Den är i sanning en upphöjd väg. Men den är på samma gång en naturlig väg, och den kapitalresurs på vilken den litar och vilken den spenderar är inget mindre än människans grundnatur. Dess utmärkande egenskap är att den från första början vet hur man får tillgång till detta kapital.

Islam är från början i stånd att finna vägen till människornas själ. Den vet hur man träder in, och den gör så, mjukt. Den känner den mänskliga själens styrka och kapacitet, och den överskrider aldrig dessa. Den vet dess behov och krav, och tillfredsställer dem. Den känner också dess rena, konstruktiva potential, och sätter den i arbete för positiva mål.

Trots all dess sublimitet och upphöjdhet, är den en väg som är nödvändig för människan, för människan som lever här i denna värld. Den tar hänsyn till människans natur med alla dess beståndsdelar, och även till människans sammansättning.

När själen är ett med dess sanna natur, när dess krav och behov är uppfyllda, när dess konstruktiva kapaciteter frigörs, då kommer den att med lätt-

het och utan tvång flöda i naturlig harmoni med livet, den kommer att resa sig till den höjdpunkt som föreskrivits den. På den långa vägen mot detta mål, finner den lättnad, trygghet och förtröstan.

De som tvivlar och utsår tvivel angående möjligheten att förverkliga Islams väg förskräcks av dess moralitet, av elementen av moralisk renhet. De skräms av denna morals förpliktelser, och föreställer sig att de är fjättrar som hindrar människan från att sträva efter det hon önskar, det som hennes naturliga instinkter driver henne mot.

Detta är en illusion som har sin grund i ett missförstånd angående den inslamiska trons essentiella natur.

Islams moral består inte av rätt och slätt en samling fjättrar, hinder och förbud. De är i grunden konstruktiva och positiva krafter, de förstärker motivationen till en kontinuerlig utveckling och till självförverkligande under denna utvecklingsprocess. Denna utveckling karaktäriseras emellertid av fullständig renhet.

Positivism och aktivitet har en moralisk aspekt i Islam. Lättja och negativism är omoral, eftersom de motsäger syftet med den mänskliga existensen, det vill säga att vara Guds viceregent på jorden, och inte är den positiva konstruktivitet som Gud har föreskrivit människan.

Strävan efter förverkligande av det goda och bekämpande av det onda är en moralisk sak, under vilken fundamentala egenskaper i den mänskliga karaktären frigörs. Enligt Islam representerar lydnaden inför Gud denna moraliska aspekt på ett upphöjt sätt.

När vi ser på de moraliska aspekterna, vilka kan tyckas vara band och fjättrar, finner vi att de i verkligheten är aspekter av rörelse, frigörelse och vitalitet.

Låt oss ta som exempel förbudet mot att ägna sig åt illegitima sexuella förbindelser. Det verkar vara en boja och ett hinder. Men i själva verket betyder det en frigörelse från slaveri under dessa passioner, och en upphöjelse av den mänskliga viljan, så att hängivenheten åt dessa passioner kan hållas inom de gränser för anständighet som Islam satt, och inom den sfär av legitim njutning som slagits fast av Gud.

Ett annat exempel är den moraliska plikten att utföra goda gärningar. Den tycks vara en börda för individen, en börda som hindrar henne från att själv njuta av allt det hon har och därigenom även kunna påverka andra. I verkligheten är det emellertid en frigörelse från lystenhet och en triumf över girigheten, en utvidgning av medvetenheten om det allmännas bästa, som inte begränsar sig till

den individuella sfären. Det är alltså en frigörelse, ett frisläppande.

Vi har inte plats att ge fler exempel. Dessa får räcka för att ge en idé om den sanna naturen i de moraliska «band» som finns på den islamiska vägen.

Islam betraktar synder och ogärningar som band och fjättrar vilka binder människans själ, tynger ner den och drar den ner i avgrunden. Islam räknar frigörelse från banden av låga begär som sann frigörelse, och hela dess moralsystem är baserat på denna grund.

Detta därför att den betraktar den mänskliga naturens grund som disponerad för det goda: Människan skapades i den skönaste form. Hon sjunker till de lägsta djupen när hon bekänner sig till en väg annan än den Gud föreskrivit för henne: «Vi hava skapat människan efter den skönaste bild, och gjorde henne sedan till den uslaste bland de usla, Undantagandes dem, som tro och göra goda gärningar.» (Sura 95:4–6). Därför är det den väg som är i överensstämmelse med människans ursprungliga och sanna natur som hjälper henne att fly från de band som söker fjättra hennes verkliga disposition, och som frigör henne från passionernas bojor.

Islam vill leda samhället för att få till stånd omständigheter och förutsättningar som ska frigöra

individen från de perversioner som har fått henne att svika sin sanna natur; locka fram de goda och konstruktiva krafterna inom henne och låta dem återta sin överhöghet; avlägsna de hinder som hindrar hennes sanna natur från att sträva mot det goda i vilket den var skapad.

Den som föreställer sig att Islams moral blir en tung börda för människan på så sätt att den hindrar Islams förverkligande i hennes liv, har fått denna sin övertygelse utifrån de vedermödor som genomlides av den individuelle muslimen boende i ett samhälle som inte styrs enligt Islam. Under sådana omständigheter är Islams moral verkligen en tung börda; den krossar nästan de individer som lever med sin rena Islam i det av okunnighet förgiftade samhället.

Detta är emellertid inte den naturliga situation som Islam förutsätter, ty den förutsätter att dess rena, sublima moral ska vara förhärskande. Islam är ett realistiskt system och det förutsätter därför att de människor som lever enligt dess väg ska leva i ett samhälle styrt enligt Islam. I ett sådant samhälle kommer det goda, rättfärdigheten och renheten att vara välkända företeelser och beskyddade av statens ledare. Det ondra, synderna och orenheten kommer att förkastas och bannlysas av samhällets dominerande krafter.

När tingens ordning har rättats till på detta sätt, blir den islamiska livsstilen en utomordentligt enkel väg. Faktum är att opposition från den enskildes sida kommer att bli svårt, det kommer också att bli svårt att ägna sig åt låga passioner, och att göra det orätta och syndiga. Alla de krafter som dominerar samhället – förutom kraften i människans egen sanna natur – kommer att stå emot dem, och göra deras avvikande väg hård och svår.

Följaktligen kräver Islam att den absoluta kontrollen över samhället ska tillhöra Gud och den väg som Gud bestämt, den vägrar att ge denna kontroll till någon av Guds skapelser, och vägrar erkänna någon väg som inte har utstakats av Gud. Det skulle nämligen innebära fullständig otro och att man klart tillskrev Gud medhjälpare, ty, som vi redan påpekat, insisterar Islam på att tillskriva endast Gud den Allsmäktige gudomlighet, och kontrollen av samhället endast Hans väg. Detta är den direkta meningen av att bära vittnesbörd om att det inte finns någon värd dyrkan utom Gud.

Islam föreskriver också att upprättandet av en islamisk stat ska ske i den sfär den individuelle muslimen kan leva sin religion, enligt den karaktär som givits honom genom den. Det islamiska begreppet om existensen som en helhet, och om syftet med den mänskliga existensen i synnerhet, skil-

jer sig fundamentalt från alla människopåfund. Dessa isolerar människan från Guds vägledning alltid och överallt. Detta är den grundläggande skillnaden i en fråga där inga kompromisser är möjliga.

En specifik omgivning är därför nödvändig för denna sortens liv; en omgivning med sina egna speciella värderingar. Det kan inte vara den miljö som finns i ett system som är baserat på okunnighet om den gudomliga vägledningen. Detta samhälle ska fungera i enlighet med Islams uppfattningar och livsstilen formas efter detta; det islamiska samhället kommer att andas fritt i enlighet med sitt eget väsen, utan interna hinder som saktar ner eller hindrar dess tillväxt, och utan externa hinder som krossar det.

I en sådan omgivning kommer den individuelle muslimen att leva ett naturligt och lätt liv, ty han kommer att andas fritt, finna assistans i utförandet av goda gärningar, och uppleva både inre och socialt välbefinnande av att förlja den islamiska moralen.

Utan denna miljö blir individens liv omöjligt, eller åtminstone utomordentligt svårt. Därför bör den som önskar bli muslim veta att han inte kan ägna sig åt sin utövning av Islam utom i en muslimsk omgivning dominerad av Islam. Han misstar

sig om han inbillar sig att han kan förverkliga sin Islam som en individ utsatt mitt i ett samhälle som är okunnigt om den gudomliga vägledningen.

Den islamiska vägen är lätt, när man lever i en islamisk miljö. Den förutsätter med nödvändighet en sådan omgivning, och alla dess föreskrifter är baserade på denna grund.

Det likaledes osant att Islam ålägger människan mer nitiska ansträngningar än som är nödvändiga för de människor som lever i samhällen som styrs enligt andra än Guds lagar.

Sådana system - de som antagits av människor oberoende av Guds vägledning vid någon tid eller plats - är oundvikligen påverkade av resultaten av mänsklig okunnighet, mänsklig svaghet och mänsklig dumhet, i bästa fall. Således kommer de att helt eller delvis komma i konflikt med människans verkliga natur, med resultat att människan kommer att lida i sin själ.

På samma sätt karaktäriseras dessa system av partiella botemedel och lösningar på mänskliga problem. De löser en aspekt av problemet men förvärrar en annan, och detta som ett direkt resultat av deras bristfälliga samhällssyn som misslyckas med att omfatta alla aspekter samtidigt. När de botar den nya sjukdom som uppstod på grund av deras kur av den första sjukdomen, uppkommer

ännu en sjukdom, och så vidare i all oändlighet. Studier av de förändringar och stadier som de av människor utarbetade systemen genomgått bär vittnesmål om det. Utan tvivel tvingar detta människorna till hårdare ansträngningar än de som krävs i det perfekta och allomfattande samhällssystem som är i samstämmighet med den essentiella mänskliga naturen – det system som ser problemen från alla aspekter, föreskriver för dem en fullständig och allomfattande lösning och som uppstår ur en fullständig, allomfattande helhetssyn.

Den som studerar de mänskliga lidanden som genom tiderna orsakats av samhällssystem utformade av människor, kan absolut inte påstå att denna gudomligt föreskrivan väg med alla dess förpliktelser och morallagar ålägger människan större ansträngningar än de som åläggs henne i ett samhällssystem som skapats av människor.

Den enklaste aspekten av denna väg, vilken har som mål att uppnå en sublim höjdpunkt, är att den inte ignorerar vägens längd, den skyndar inte på stegen, den hoppar inte över några stadier; rymden framför den är vid och utbredd. Den ryms inte inom en individs livslopp, den drivs inte på av fruktan för att övermannas av döden innan det avlägsna målet är uppnått, som fallet är med förkämparna för världsliga system och trosuppfatt-

ningar. De senare måste slutföra sin uppgift under en enda generation, och göra våld på människans sinnesfrid, för att skynda framåt mot förverligandet av ett glittrande mål. De har inte tålamod med det lugna, naturliga och trygga tempot. Blodbad markerar deras framgång längs den väg de valt, värderingar krossas och normer rivs upp. Slutligen förstörs de själva under den mänskliga naturens hammarslag vilka deras konstgjorda redskap är inkapabla att stå emot.

Islams väg är enkel och mild. Den uppmuntrar människans innersta natur att ta en viss riktning, avråder den från att ta en annan riktning, och stärker den när den försvagas. Men den krossar eller förstör den aldrig, eller försöker någonsin att göra det. Den har tålamod med den såsom den vise och vetande har tålamod, som den som är förvissad om förverkligandet av det långsiktiga målet, vilket inte kan uppnås i ett enda slag, eller ens i två, tre, tio, hundra eller tusen! Allt som krävs är en ansträngning att göra framsteg på denna väg.

Såsom det höga trädet växer efter att ha slagit sina rötter djupt i jorden, såsom dess grenar sträcker ut sig och sammanflätas, så växer också detta livsmönster in i själarna och i världen. Det expanderar sakta och mjukt, med övertygelse och tillit.

Slutligen kommer den att bli vad Gud avsåg den att vara.

Islam sår sina frön och ställer sig på vakt över dem, lämnande dem att växa i lugn och ro, i förvissning om det slutgiltiga målet. Vilken långsamhet i tillväxten eller tillbakadragande som än uppträder, är den bara i överrensstämmelse med människans natur. Ibland döljs plantor under sanden, utsätts för maskangrepp, torkar ut, översvämmas av vatten, utsätts för olika katastrofer. Men den intelligente odlaren vet att hans plantor kommer att överleva och växa, att de till slut kommer att övervinna alla katastrofer. Han grips inte av panik eller försöker tvinga dem till mognad med onaturliga medel. På samma sätt karaktäriseras också Islam av enkelhet, och dess förpliktelser är den lätt börda för människorna.

Vi behöver inte nu tala om de lidanden som mänskligheten genomgått på grund av människornas egna samhällssystem och dess förkämpar. Den ondska som mänskligheten upplever överallt i världen är tillräcklig. Överallt höjer de intelligenta sina röster för att varna.

Det är slutligen inte sant att detta islamiska system inte överlevde under någon längre tid, som några påstår av slughet och andra med stolthet! Den andliga, sociala och politiska struktur som ut-

formas på basis av detta sublima, unika system har, inom loppet av ett enda sekel, eller till och med bara ett halvt, fortsatt att stå emot alla de katastrofer som har drabbat den, och alla attacker den utsatts för under mer än ettusen år.

Fruktansvärda saker har envist attackerat och infiltrerat dess grundvalar, och bakom dem står alla krafter i denna värld som är så okunnig om den gudomliga vägledningen. De har inte lyckats förstöra den islamiska strukturen, men med tiden, med koncentration och vaksamhet, har de gradvis tärt på den och avlett den en bit i taget från dess principer, tills den slutligen försvagats och blivit allvarligt hotad. Inte desto mindre har de till dags dato varit oförmögna att förvanska dess grundläggande doktriner, och dessa doktriner är fortfarande tillgängliga för ny examination; att utföras av en ny generation.

Detta är den grundläggande skillnaden mellan den gudomligt föreskrivna vägen och de vägar som utformats av människor.

Det finns sannerligen en framstående period i denna vägs historia – och förvisso i hela mänsklighetens historia – som fortfarande är den upphöjda punkt mot vilken nackar sträckes och blickar riktas, en punkt som fortfarande finns där på sin upphöjda plats.

Denna framstående period är sannerligen kort. Den är inte hela den islamiska historien, men den är en ledstjärna som Gud satt upp för att människan skulle sträcka sig mot den och försöka nå den; för att hon skulle kunna förnya sitt hopp om att nå den höjdpunkten genom att klättra uppåt på stegen. Gud gav denna period dess plats på stegen; positionen av ledstjärna.

Faktum är att denna period inte var resultatet av ett enastående mirakel; den var snarare frukten av de mänskliga ansträngningar som gjordes av det första muslimska samhället. Perioden kan återupprepas närhelst den ansträngningen återigen görs. Denna kraftansträngning, när den görs av en utvald grupp människor, kan bli en modell för många kommande generationer, inte bara för en generation. Om den blir framgångsrik eller ej under en generation beror på Guds vilja. Den ska ta en realistisk form och uppmuntra den generationens sträven. Sedan är det kommande generationers uppgift att återigen försöka uppnå det.

Islams väg fortsatte spela sin roll, även efter denna framstående period, inom stora områden av människornas liv; fortsatte påverka idéerna, historien och villkoren för mänskligheten under många århundraden; och lämnade många spår i mänsklighetens liv. Det är just detta faktum som gör

oss i stånd att hoppas att mänskligheten i dag har förutsättningar att återigen sträva mot dessa höjder.

IV
En effektiv väg

Denna strålande glansperiod fick ett bestående inflytande på mänsklighetens liv, med sin renhet, upphöjdhet, sin utsökthet och perfektion. Den lämnade bestående spår i mänsklighetens historia, med resultat att mänsklighetens nuvarande generation är bättre rustad än alla andra generationer – efter den första generationens utvalda grupp – att sträva efter Islams förverkligande. Den är hjälpt av det arv som efterlämnats av idéer, värderingar, system och miljöer.

I detta kapitel ska vi försöka – så kortfattat som möjligt och utan att avvika från detta arbetes karaktär – att rikta in oss på några av de ljusskenen som utgått från denna lysande, unika lampa, inte bara i den islamiska statens historia, utan fastmer i hela mänsklighetens historia.

Denna framstående period i Islams begynnelse var i stånd att skapa, inom mänsklighetens ramar, många idealpersonligheter vilka representerade en högre stående mänsklighet, på ett sätt som inte har

kunnat uppvisa vare sig förr eller senare. I jämförelse med dem är alla de individer som utmärkt sig på andra vägar än Islams, dvärgar; varelser som inte uppnått full mognad, eller i varje fall icke fullt kompletta varelser.

De idealpersonligheter som den av Gud föreskrivna vägen skapade, var inte bara ett fåtal individer som kunde räknas på handens fingrar, utan en stor massa. De som studerar företeelsen undrar hur de i all sin upphöjdhet och mognad kunde komma upp till ett sådant antal, under loppet av en så kort period. Han kommer inte att kunna ge en förklaring på varför de förekom i så stor skala, i denna exceptionella grad, med sådan variation, om han inte hänvisar detta unika fenomen till verkan av Islams unika livsväg.

Det är viktigt för oss att veta att dessa människor, som representerade en högre mänsklighet, föredömen unika i sin upphöjdhet, i jämförelse med vilka senare tiders människor verkar vara ofullgångna dvärgar, som på ett så anmärkningsvärt sätt förverkligade Guds väg i sina egna liv, inte desto mindre var människor; människor som hade lösgjort sig från de band som hållit deras naturliga, essentiella natur fången. De undertryckte inte heller någon av sina konstruktiva kapaciteter. De lade inte på sig ansträngningar som gick utöver

deras förmåga, utan hängav sig åt alla mänskliga aktiviteter, och njöt av alla legitima förnöjelser som tilläts dem i deras omgivning och tidsålder. De handlade fel och de handlade rätt, de snubblade och reste sig igen, de var ibland ansatta av mänsklig svaghet – som resten av mänskligheten – och kampen mot den var ibland framgångsrik.

Det är av yttersta vikt att inse detta faktum. Det ger mänskligheten ett starkt hopp om att kunna återuppta kampen; det gör det till en plikt och rättighet för mänskligheten att sträva mot detta lysande och möjliga ideal, och att fortsätta kampen. Den får människans självförtroende att öka och att lita till sin egen innersta natur och dolda potentialer, vilka gör den i stånd – om den rätta vägen följs – att nå den högre nivå av mänsklighet som den en gång under sin historia uppnådde. Man uppnådde inte denna nivå genom något extraordinärt och unikt mirakel. Man uppnådde den med hjälp av en väg som stämde med människans egen natur, en väg som förverkligats genom mänskliga ansträngningar och inom gränserna för människans kapacitet.

Denna framstående och exceptionella generation växte upp i hjärtat av den fattiga öknen, fattig i natur-, ekonomi- och vetenskapshänseende. Även om denna omgivning var gynnsam för frambring-

andet av en sådan generation, så är dagens och morgondagens generationer inte inkapabla, varken genom sin innersta natur eller sina potentialer, att än en gång lyckas i sina ansträngningar, förutsatt att den tar Guds väg som sin guide.

Denna väg fortsatte – trots de avvikelser, fientlighet och attacker den under tidernas lopp utsatts för – att fortsätta frambringa framstående män, liknande den första lysande generationens män, påverkade och formade av dess exempel. Den fortsatte att genom dessa framstående män starkt påverka mänsklighetens liv, och att påverka historiens gång. Den lämnade djupa spår och avtryck på livets och världens natur.

Denna väg kan alltid skapa sådana ideala människor, så länge som allvarliga försök görs för att tillämpa och befästa den i livet, oavsett allt motstånd och alla hinder på dess väg.

Dess hemlighet är det direkta samarbetet med människans essentiella natur, och att den utnyttjar hennes potentiella resurser. Dessa resurser är betydande och outsinliga. När de kommer i kontakt med den här vägen, forsar strömmar av rikedom fram, och det dolda överflödet blir uppenbarat.

Denna strålande, idealbildande period var i stånd att för mänskligheten upprätta principer, idéer, värderingar och kriterier som tidigare inte

hade någon motsvarighet under hela mänsklighetens historia, och alla var de klara, djupa, omfattande och vitala. Ingen av dem hade någonsin tidigare upprättats, av något annat system på jorden, med sådan klarhet, djup, omfattning och vitalitet. Inte heller – vilket är mest betydelsefullt – med sådan sannfärdighet, allvar, uppriktighet och djup hängivenhet för sanningen.

Dessa principer, idéer, värderingar och kriterier omfattande varje sektor i mänsklighetens liv. De omfattande människans uppfattning om Gud och om mänsklighetens relation till Honom, uppfattningen om den mänskliga existensen och dess syfte, dess allmänna position och funktion i universum.

Följaktligen behandlade de också människans verkliga, sanna natur, hennes rättigheter, plikter och ålägganden; kriterierna för att bedöma hennes liv, aktivitet och rang, på vilka också hennes relationer till hennes Upprätthållare och hennes medmänniskor är grundade, liksom hennes relation till hela skapelsen, till levande varelser såväl som till föremål.

De behandlade också politiska, sociala och ekonomiska förpliktelser, samhällssystem samt de situationer och relationer som sammankopplar dessa rättigheter och plikter. I korthet; alla fält av

människans liv med sina olika detaljer och aspekter täcktes.

På alla dessa områden satte den här idealperioden sin egen särpräglade stämpel.

Allt detta ägde rum i en omgivning som var fientlig mot dessa principer och idéer, dessa värderingar och kriterier, i en sekulariserad atmosfär som förnekade själva deras bas; i sådana ekonomiska, politiska och sociala omständigheter som kolliderade, genom själva sin natur, med de attityder som Islam utformade och upprättade för första gången i verkligheten i människornas liv. Denna miljö gynnade inte på minste sätt de islamiska idealens snabba framåtskridande. De islamiska idealen litade för sin framgång framför allt på att få gensvar och hjälp från den mänskliga naturens ursprungliga potential i sin uppgift att förverkliga den av Gud föreskrivna vägen – vilken i grunden svarar mot den sanna mänskliga naturen – snarare än att bli överväldigade av ytliga intryck. De aktiverade denna potential och drog fram den ur de moln som hade dolt den. Det är sannerligen en vid potential, kapabel – om den korrekta metoden att befria den från förvirring existerar – att motstå ytliga intryck, vilka i ögonen på vissa kortsynta människor är livets a och o. Islam ignorerar inte dessa intryck, inte heller nonchalerar den dess ef-

fekter på människors liv. Men den ger inte heller efter för dem, betraktande dem som någon oundviklig realitet. I stället har den tillgång till den sanna mänskliga naturens potentialer, försöker koncentrera och styra dem i avsikten att förändra verkligheten, mjukt och smärtfritt, genom det slags tillvägagångssätt som beskrevs i föregående kapitel. Resultatet kommer då att bli det som uppnåddes under den idealiska perioden: negativa lokala och världsomspännande förhållanden besegrades och omvändes till positiva gynnsamma förhållanden. Detta skedde både på och bortom den arabiska halvön.

Mänskligheten är i dag, i många avseenden, i en bättre position än den var då denna av Gud föreskrivna väg först uppenbarades. På kort tid har världen fått till stånd en varitabel revolution vad beträffar välfärd och komfort och är bättre rustad för att arbeta i enlighet med Islams väg, av orsaker som ska förklaras vidare i ett kommande kapitel. Förutsättningarna för dess varaktighet är större, särskilt som vi vet att den mänskliga naturens potential, trots de moln av korruption, ondska och perversion som hänger över den, och trots de materiella villkor och ekonomiska och intellektuella faktorer som hotar att krossa den, är i stånd att resa sig, samla ihop sig och arbeta. Denna förmåga

förverkligas när den av Gud föreskrivna vägen frigör, koncentrerar och styr den, sänder ut den på den kurs som är i överensstämmelse med människans essentiella natur som den var ämnad av Gud. Denna potential, i betraktande av dess renhet, djup och räckvidd, är överlägsen alla andra faktorer som ingår i «verklighetens» aspekter. Vad spelar det då för roll om dessa faktorer i dag står emot den?

I ögonen på vissa som inte känner denna vägs sanna natur, tycks «verkligheten» vara någonting oföränderligt, statiskt och allsmäktigt!

Detta är en stor illusion; människans essentiella natur är också en «realitet». Och den är inte i överensstämmelse med den yttre verkligheten, eftersom den överallt lider av den. Alltid när människans sanna, ursprungliga väsen kolliderar med vissa omständigheter eller system, blir den till en början besegrad, därför att bakom förhållandena eller systemet finns en materiell kraft som tränger igenom. Det finns emellertid inga tvivel om att människans sanna väsen, som är starkare och mer veraktigt än några tillfälliga omständigheter, oundvikligen till slut kommer att segra, i synnerhet som den leds på en väg vars väsen överensstämmer med hennes eget.

Detta har redan en gång hänt, den dag då den

av Gud föreskrivna vägen mötte «verkligheten» på den arabiska halvön, och hela världens «verklighet». Den vann en strålande seger över denna verklighet, ändrade dess intellektuella och reella baser och återuppreste den på nya grunder.

Detta skedde inte genom något unikt, enstaka mirakel. Det uppnåddes – i enlighet med Guds eviga sed – genom mänskliga ansträngningar och inom gränserna för människans kapacitet. Denna företeelse indikerar möjligheten av sitt eget återupprepande.

Arvet efter denna strålande period, de spår den lämnade i mänsklighetens liv och i historiens realitet, är alla gynnsamma faktorer för en ny kamp. Den perioden i mänsklighetens liv kunde upprätta reella traditioner och realistiska institutioner, baserade på dess egna principer, idéer, värderingar och kriterier, vilka inte dog eller försvann i och med erans slut. De förgrenades om en forsande ström och nådde fram till avlägsna hörn av världen, och till påföljande epoker. Hela mänskligheten påverkades av dem på ett eller annat sätt, och den blev en tillgång för mänskligheten, som den kunde utnyttja under mer än tusen år. De påverkade idéer, förhållanden, traditioner, vetenskap och ekonomi; alla civilisationens sfärer. Deras spår fortsätter än i dag att påverka mänskligheten-

tens liv, trots alla de krafter som ställer sig emot denna flod, och trots att västvärlden, vilken under en tid har dominerat världen, har återfallit till den grekisk-romerska okunnigheten om gudomlig vägledning.

Det har i mänsklighetens liv, oavsett deras specifika effekter, uppstått principer och värderingar, teorier och institutioner vars verkliga ursprung är okänt för dagens människor, och vars källa tillskrivs något annat än den av Gud föreskrivna, effektiva vägen. Det är emellerid inte omöjligt att spåra deras första ursprung och därmed åter bli i stånd att följa den gudomliga vägen och förverkliga dess effekter i människornas liv. I ett kommande kapitel ska vi visa på några av de långa steg som mänskligheten tagit mot förverkligandet av denna väg i dag, vilken de kraftigt tillbakavisade när Islam första gången uppenbarades för drygt trettonhundra år sedan!

Det är möjligt – på grund av dessa steg som mänskligheten tagit, samt på grund av dess nuvarande situation – att mänskligheten i stort är närmare i dag till att förstå Islams väg, ty den är i besittning av arvet efter den första vågen, något som den inte kunde ha när Islam först kom. På samma sätt har den ett otal erfarenheter från de perioder då den avvikit från Islams väg, och de bekymmer

den har i dag som ett resultat av detta. Det här är några faktorer som kommer att gynna ett accepterande av den gudomliga vägen, och – om Gud vill – har ingjutit tålamod och ståndaktighet inför den kommande striden.

V
Människans naturliga potential

När Islam först uppenbarades, konfronterades den med en vidsträckt «realitet», nämligen den arabiska halvön, och bortom den hela den övriga världen. Trosuppfattningar, idéer, värderingar, kriterier, system, omständigheter, intressen och lojaliteter – allt detta satte sig till motvärn mot Islam.

Avståndet mellan Islams läror och den faktiska situationen för invånarna på den arabiska halvön på den tiden och i världen i övrigt, var enorm. De förhållanden som rådde förstärktes av traditionen och olika egenintressen; olika krafter som alla utgjorde en barriär mot den nya tron. Islam nöjde sig inte med att ändra på trosuppfattningar, idéer, värderingar, kriterier, vanor, traditioner, moraluppfattningar och känslor: den ville ändra på hela system, institutioner, lagar samt fördelningen av rikedom och försörjningsmöjligheter. Den insisterade också på att överföra kontrollen av människorna från förtryckarnas och de okunnigas händer och återlämna den till Gud och till Islam.

Om det hade sagts till någon som levde vid den tiden att den nya tron som hade ett så högt mål, trots ett så överväldigande motstånd från världens alla krafter skulle komma att segra och inom loppet av ett halvt århundrade helt förändra verkligheten, skulle denne ha bemött påståendet med stor skepsis och vantro.

Men denna vidsträckta, överväldigande realitet tvingades snart retirera från sin framskjutna position och böja sig för nykomlingen. Den tog snart ledningen för mänskligheten och förde den från mörkret ut i ljuset, genom Guds lag och under Islams fana. Hur kunde detta komma sig? För den som är uppslukad av «realiteter» och förkrossad av deras betydelse och avväger förutsättningarna, tycks detta vara ogenomförbart. Hur kunde en enda man, Muhammad, Abdullah's son – frid och Guds välsignelser över honom – ensam stå emot hela världen, eller åtminstone – som i början – hela den arabiska halvön? Eller mot Qurayshiterna som var arabernas härskare i början av hans mission? Hur kunde han stå ensam mot alla dessa trosuppfattningar, idéer, värderingar, kriterier, system, institutioner, intressen och lojaliteter, och slutligen segra över dem alla? Hur kunde han förändra allt detta och upprätta ett helt nytt system, baserat på den nya vägen och den nya idén?

Han uppmuntrade inte deras idéer och trosuppfattningar, vädjade inte till deras känslor och sympatier och kompromissade inte med deras ledare. Han förödmjukade sig inte för att säkra sin ställning. Han var från första början; i Mekka där alla krafter sammansvurit sig mot honom, beordrad:

«Säg: I otrogna!
Icke skall jag dyrka vad I dyrken.
Och icke skolen I dyrka vad jag dyrkar.
Icke dyrkar jag vad I dyrkat,
Och icke dyrken I vad jag dyrkar.
I haven eder religion, och jag har min.»

(Sura 109)

Han nöjde sig inte med att proklamera en fullständig separation mellan sin religion och deras, och mellan sin form av gudsdyrkan och deras, och poängtera den oöverstigliga klyftan mellan dem. Till yttermera visso var han beordrad att ta ifrån dem alla illusioner om någon framtida kompromiss. Han sade gång på gång till dem: «Inte dyrkar jag det ni dyrkar, och inte dyrkar ni det jag dyrkar.» Han var beordrad att understryka det oöverstigliga gapet mellan dem: «Till er, er religion, och till mig, min.»

Han bländade dem inte med några anspråk på att ha mystisk kraft, övernaturliga gåvor av fördolt ursprung. Han hade fått order att säga: «Jag säger

icke till eder: ‹Hos mig finnas Guds skatter› och ikke heller: ‹Jag känner det fördolda›, och jag säger icke till eder: ‹Jag är förvisso en ängel›; jag rättar mig ej efter någonting annat än vad som uppenbaras för mig›». (Sura 6:50)

Ibn Ishaq berättar också följande: «Al-Zahri informerade mig om att Profeten begett sig till stammen Banu Amir bin Sa'sa'a och uppmanat dem att dyrka Gud den Allsmäktige.» Han steg fram inför dem och en man bland dem, vid namn Bayhara bin Firas, sade: «Vid Gud, om jag ändå kunde få denne man från Quraysh! Med hans hjälp skulle jag uppsluka alla araber.» Sedan frågade han Profeten: «Om vi ansluter oss till dig och Gud sedan låter dig segra över dina fiender, får vi då ärva makten efter dig?» Profeten svarade: «Makten tillhör Gud; Han ger den till den Han vill.» Bin Firas sade då: «Du vill att vi ska slåss mot araberna, och om Gud sedan hjälper dig, skall makten då inte bli vår? Då behöver vi inte slåss för din sak». Och de avvisade honom.

Hur var då allt möjligt? Hur kunde denne ende individ övervinna all denna påträngande «realitet»?

Det var inte genom några fantastiska, unika mirakler han övervann den. Han proklamerade – frid och Guds välsignelser över honom – att han inte

tänkte utföra några sådana mirakler, och han tyckte aldrig, inte en enda gång, att det kunde vara nödvändigt att genom sådana medel dra till sig uppmärksamheten. Det som skedde, skedde enligt en konstant och upprepningsbar metod som fungerar närhelst människan frammanar den.

Den gudomligt föreskrivna vägen segrade på grund av dess integrering – bortom den synliga verkligheten – med den mänskliga naturens dolda potentialer. Dessa potentialer är, som vi redan påpekat, vidsträckta och omfattande; artificiella moln kan inte hindra dem när de frigörs, koncentreras och styrs i en viss riktning.

Perverterade och korrumperade trosuppfattningar höll mänskligheten fången. Falska gudar trängdes på Kaba's gård och i människornas sinnen, fantasiliv och hjärtan. Ekonomi och statsintressen baserades på dessa falska gudar, och bakom dem stod Kaba's väktare och spåmännen. Denna situation hade uppkommit därför att gudomliga attribut hade tillskrivits människor, och därför att man givit Kaba's väktare och spåmännen rätt att lagstifta för folket och staka ut vilken väg de skulle gå i livet.

Med den Ende Sanne Guden förnekade Islam denn «realitet». Islam vände sig till människans *fi-*

tra, hennes verkliga, innersta natur som bara känner den Ende Sanne Guden, och upplyste människorna om deras sanne Herre, Hans attribut och egenskaper, vilket var något som människans *fitra* redan instinktivt visste under spillrorna av alla falska trosuppfattningar.

Säg: «Skall jag väl taga någon annan än Gud till beskyddare, himlarnas och jordens skapare, då han bespisar och ej bespisas?» Säg: «Jag har förvisso fått mig ålagt att vara den förste, som underkastar sig» och likaså: «Hör ej till dem, som sätta andra vid hans sida.»

Säg: «Jag fruktar förvisso en förskräcklig dags straff, om jag är olydig mot min Herre.»

Över den, från vilket straffet den dagen avvändes, har han förbarmat sig; ja, detta är den uppenbara lycksaligheten. Om Gud hemsöker dig med ofärd, så kan ingen annan än han avvända den, och om han beskär dig något gott, så är han allsmäktig. Han är den allsvåldige Härskaren över sina tjänare; ja, han är den Vise, den Insiktsfulle.

Säg: «Vad kan vara bättre vittnesbörd?» Säg: «Gud är vittne mellan mig och eder, och mig har denna Koran uppenbarats, för att jag skall varna eder och vem helst den når med den. Skolen I då verkligen vittna, att andra gudar finnas jämte Gud? Säg: «Jag vittnar ej.» Säg: «Han är Gud alle-

na, och jag har förvisso intet att skaffa med det I sätten vid hans sida.» (Sura 6:14–19)

Säg: «Jag är förvisso förbjuden att dyrka dem, som I åkallen i stället för Gud.» Säg: «Jag rättar mig icke efter edra hugskott; då hade jag farit vilse och hörde ej till dem, som äro stadda på den rätta vägen.»

Säg: «Jag åberopar mig förvisso på ett klart vittnesbörd ifrån min Herre, ehuru I hållen honom för lögnare. Jag råder ej över det, som I viljen påskynda. Avgörandet tillhör Gud allena; han handhaver rätten såsom den bäste skiljedomaren.»

Säg: «Om jag rådde över det, som I viljen påskynda, så vore saken avgjord mellan mig och eder; ja, Gud känner bäst de orättfärdiga.»

Han råder ock över nycklarna till det fördolda; ingen annan än han känner det. Han känner ock vad som finnes på landet och i havet; det faller icke ett blad, utan att han vet det, och det finnes icke ett korn i jordens mörker, vare sig friskt eller förtorkat, utan att det står i en tydlig skrift. Han är ock den, som tager eder till sig om natten, och han vet vad I företagen om dagen. Till sist skall han uppväcka eder, att en bestämd tid må iakttagas; sedan skolen I återvända till honom, och sedan skall han tala om för eder vad I gjorden. Ja, han är den allsvåldige Härskaren över sina tjänare, och han

sänder väktare över eder, för att våra utsände, när döden nalkas någon av eder, må taga honom hädan; ja, de begå ej någon försumlighet.

Sedan skola de återföras till Gud, sin skyddsherre, sanningen själv; tillhör ej avgörandet honom? Ja, han är den snabbaste av alla rannsakare.

Säg: «Vem frälser eder från landets och havets mörker, när I åkallen honom ödmjukt och tyst: ‹Om du frälser oss härifrån, skola vi sannerligen höra till de tacksamma.›»

Säg: «Det är Gud, som frälser eder därifrån och ifrån alla bekymmer, och dock sätten I andra vid hans sida.»

Säg: «Han har makt att sända ett straff över eder ovanifrån eller nedifrån eller att splittra eder i sekter och låta eder smaka varandras makt. «Se, huru vi låter tecknen växla, för den händelse de månde förstå!» (Sura 6:56–65)

Människans innersta natur lyssnade till denna icke skapade röst som vände sig till dem genom molnen av kompakt «realitet». De återvände till sin Ende Sanne Gud, och det nya idealet triumferade över den krassa «verkligheten»!

När människorna återvände till den Ende Guden, blev det omöjligt för dem att dyrka människor. Alla stod uppresta i värdighet och respekt inför varandra den dag då alla böjde sina huvuden

inför den Ende Omnipotente Guden. Myterna om överlägsen härkomst eller ras, om ärftligt adelskap, regeringsmakt och monarki – allt detta tog slut.

Hur kunde detta komma sig?

Det fanns en social verklighet uppkommen ur de klass-, ras-, materiella och intellektuella intressen som dominerade på den arabiska halvön och i den övriga världen. Ingen opponerade sig mot denna realitet, eftersom de som drog nytta av den inte ville förändra den, och de som krossades av den inte hade makt att fördöma den.

Qurayshiterna kallade sig själva «de ädla» och tillerkände sig själva rättigheter och vanor som inte var de övriga araberna förunnade. Under pilgrimsfärden stannade de vid Muzdalifa när alla andra måste vara vid Arafat. Utgående från sina privilegier åtnjöt de ekonomiska fördelar framför de övriga araberna. Sålunda förbjöd de pilgrimerna att göra omloppet runt Ka'ba i andra kläder än de som var köpta från Qurayshiterna. I annat fall måste omloppet göras i naket tillstånd.

Den värld som omgav den arabiska halvön dignade under tyngden av diskriminering baserad på blod och ras.

«Det iranska samhället var byggt på härkomst och yrkesdiskriminering. Det fanns ett oöverstig-

ligt gap mellan samhällsklasserna. Staten förbjöd allmänheten att köpa egendom av prinsar eller andra framstående personer. En av grundvalarna för den sassanisiska politiken var att varje individ skulle nöja sig med den position som hans härkomst placerade honom i, och han skulle inte sträva efter något utöver detta. Ingen skulle engagera sig i annan affärsverksamhet än den som Gud hade skapat honom för. Irans kungar delegerade inte en enda av sina uppgifter till en ofrälse. På samma sätt var de vanliga människorna uppdelade i bestämda klasser, av vilka var och en hade en väl definierad position i samhället.»[1]

«Irans kungar brukade hävda att gudomligt blod rann i deras ådror. Perserna betraktade dem som gudar, och trodde att de till sin natur var upphöjda och gudomliga. De bad till dem om förlåtelse för sina synder och sjöng hymner som lovprisade deras gudomlighet. De betraktade dem som höjda över lagen och över varje form av kritik. De trodde att kungarna var övermänskliga. Folket fick inte nämna dem vid namn eller sitta med i deras församlingar. De trodde att de hade rättigheter över alla människor, medan de själva inte hade nå-

---

1 Citat från Arthur Christensen's arbete om Iran under den sassanisiska perioden.

gra skyldigheter gentemot någon. Varje usel liten gåva från deras överflödande rikedom var en oförtjänt akt av välgörenhet mot ett folk vars enda plikt var underordnande och lydnad. Allt detta stämmer särskilt bra in på en speciell familj, nämligen Kayanis, vilken ansågs vara den enda som hade rätt att bära kronan och indriva tributer. Dessa rättigheter överfördes från far till son, och bara de ‹orättfärdiga› opponerade sig mot detta system. Man trodde på den institutionella monarkin och på dess ärftlighet inom det kungliga huset och önskade ingen ersättning för detta system. Om ingen vuxen stod att finna som kunde sättas att regera, satte man ett barn på tronen. Fanns ingen man lämpad för regeringsuppgiften, kunde en kvinna få regera över dem. Efter Shirvayh sattes hans son Ardeshir vid sjutton års ålder på tronen. På samma sätt kom Farrokhzad Khosrou, son till Khosrou Parviz, till tronen medan han fortfarande var ett barn. En dotter till Khosrou, vid namn Azarmaidukht, anförtroddes styret, och det föll inte någon in att välja någon stor ledare eller general som Rustam eller Jaban, helt enkelt därför att de inte var släkt med det kungliga huset.»[2]

---

2 Citat ur Abul Hasan al-Nadawi's «What the World has lost by the Decline of the Muslims.»

Kastsystemet i Indien var det lägsta och mest frånstötande illdåd som människan begått mot människan.

«Tre århundraden före Kristus blomstrade den brahmitiska civilisationen i Indien, och den satte en ny prägel på det indiska samhället. En ny civil och politisk lag blev religiös auktoritet. Den var känd som Manushastra. Denna lag indelade folket i fyra distinkta klasser. Först, Brahminerna, kasten av spå-män och män av religionen. Den andra, Kshatris, krigsmännen. Den tredje, var Vaishyas, böndernas och handelsmännens kast. Den fjärde kasten utgjordes av Shudras, tjänarna.»

Manu, stiftaren av denna lag, säger:

«Den Absolute och Allsmäktige skapade, i världens intresse, Brahminerna från sin mun, Kshatris från sina armar, Vaishyas från sina höfter och Shudras från sina ben. För världens skull fördelade Han bland dem olika plikter. Brahminerna skall undervisa i Vedaskrifterna, offra till gudarna och distribuera allmosor. Kshatris skall beskydda folket, offra, studera Veda och fly passionerna. Vaishyas skall föda upp boskap, läsa Veda och engagera sig i handel och jordbruk. Shudras är till enbart för att tjäna de andra tre klasserna.»

«Denna lag tillförsäkrade Brahminernas kast rättigheter och privilegier som i det närmaste gav

dem status som gudar. Den säger att de är utvalda av Gud och är skapelsens herrar; allt som existerar i världen är deras egendom; de är de ädlaste av varelser och världens mästare. De kan, utan att det är något brott, ta ifrån sina Shudra-slavar vadhelst de önskar, ty slaven äger ingenting; allt han hörfogar över är hans herres egendom. Den Brahmin som kan Rigveda utantill blir förlåten för alla sina synder, om så hans synder och smutsiga brott hade kunnat tillintetgöra universum. Kungen är inte tillåten att ens i tider av blekaste nöd ålägga Brahminerna någon skatt eller tribut. Ingen Brahmin får tillåtas dö av hunger, även om han skulle förtjäna döden.»

«Kshatris, även om de är överlägsna Vaishyas och Shudras, är vida underlägsna Brahminerna. En tio-årig Brahmin är överlägsen en 100-årig Kshatri, såsom fadern är överlägsen sin son.»

«Vad de ‹oberörbara› Shudras beträffar, så var de i det indiska samhället, på basis av denna religiösa och civila kod, lägre än djur och mer föraktade än hundar. Lagen deklarerar: ‹Det är Shudras lycka att tjäna Brahminerna, och för detta behöver de intet erkännande eller belöning. De må icke tillägna sig rikedom eller samla skatter, ty detta skadar Brahminen. Om en Shudra sträcker ut en hand eller en käpp för att anfalla en Brahmin, skall hans

hand huggas av. Om han sparkar honom i vrede, skall hans fot skiljas från kroppen; om en oberörbar försöker sitta i en Brahmins sällskap, skall kungen brännmärka hans efterkommande, eller fördriva honom från riket. Om han smädar en Brahmin, skall hans tunga ryckas ut. Om han gör anspråk på att vara bekant med en Brahmin, skall han tvingas dricka kokande olja. Den bot som skall erläggas för en mördad oberörbar, är den samma som för en hund, en katt, en groda, en ödla, en kråka eller en uggla.»»[3]

Vad gäller den högt prisade romerska civilisationen, så var den baserad på ett överflöd som slavarna – tre fjärdedelar av befolkningen – tillförsäkrade överheten; den återstående fjärdedelen. Även i lagen fanns diskriminering mellan slavar och herrar; mellan överheten och pöbeln.

I den berömda Kod Justinius läser vi följande: «Den som bortrövar en respektabel änka eller jungfru; hans straff, om han kommer från en ädel familij, skall vara att hälften av hans förmögenhet är förverkad. Kommer han från en låg familj, skall han piskas och fördrivas ur landet.»

Medan detta var sakernas tillstånd världen över, vände sig Islam direkt till människans sanna och

---

3 Citat ur samma arbete av Abul Hasan Nadawi.

ursprungliga disposition, hennes fitra, vilken utan att själv vara medveten om det instinktivt förkastade detta tillstånd. Dess svar på Islams kallelse fick hela den rådande situationen på fall. Människans innersta natur hade uppfattat hur Gud vände sig till hela mänskligheten:

«Människor, vi hava förvisso skapat eder av man och kvinna och indelat eder i folk och stammar, för att I skolen känna varandra. Den förnämste av eder inför Gud är den gudfruktigaste bland eder; Gud är förvisso den Vetande, den Isiktsfulle.» (Sura 49:13)

De hörde Honom också vända sig speciellt till Quraysh: «Skynden sedan samfällt ut ifrån samma ställe som de andra och bedjen Gud om förlåtelse!»

De hörde Guds Profet – frid och Guds välsignelser över honom – vända sig till alla människor:

«O människor! Er Herre är En. Er stamfader är en. Ni hör alla till Adam, och Adam var skapad av lera. Den förnämste av eder inför Gud är den mest gudfruktige bland eder. En arab har inga fördelar framför en icke-arab, eller en icke-arab framför en arab, den mörkhyade framför den ljushyade eller den ljushyade framför den mörkhyade, om det inte är för hans fromhet och gudsfruktan.»

De hörde honom vända sig till Quraysh i syn-

nerhet och säga: «O Quraysh församling! Friköp edra själar, ty ingenting skall hjälpa eder emot Gud. O söner av Abd Manaf, ingenting skall hjälpa eder emot Gud. O Abbas ibn Abdul Mutallib, ingenting skall hjälpa dig emot Gud. O Fatima, dotter till Muhammad, begär vad du vill från mig av min rikedom, ty ingenting skall hjälpa dig mot Gud.»

Människans sanna natur hörde och svarade, och konsekvenserna följde i enlighet med Guds eviga praxis, som när som helst kan upprepas.

Ocker-systemet var rådande på den arabiska halvön, och hela ekonomin var baserad på det. Ingen må inbilla sig att det enbart var en fråga om personliga transaktioner mellan individer. Quraysh förde en omfattande handel med Syrien på sommaren och Yemen på vintern. Quraysh kapital var investerat i denna handel. Låt oss inte glömma att Abu Sufyan's karavan som muslimerna låg i bakhåll för i slaget vid Badr och sedan lät bli att anfalla då Gud gav dem det som var bättre för dem, bestod av ettusen kameler lastade med varor. Om ocker hade praktiserats enbart i strikt personliga förehavanden, och inte varit ett omfattande system för det ekonomiska livet, skulle det inte ha förtjänat de upprepade och glödande attacker från Gud den Allsmäktige

och Profetens uppföljning i Hadith av dessa attakker.

Detta kapital, denna kommersiella aktivitet, denna ekonomi – allt var baserat på ockersystemet. Kort före Profetens mission hade olika samhällens ekonomier kommit att inordnas i detta system. Så var fallet i till exempel Medina, där ekonomin dominerades av judarna. Ocker är de facto basen för judarnas ekonomiska system.

Detta var den ekonomiska «realitet» på vilken statens liv var baserat.

Då kom Islam som förnekade och förkastade detta orättfärdiga och kriminella system och i dess ställe lade en ny grund: zakat[4], räntefria lån samarbete och ömsesidig solidaritet.

«De, som giva bort sina ägodelar både natt och dag, både hemligt och offentligt, skola få sin lön hos sin Herre; ingen fruktan skall råda över dem, och de behöva ej varda bedrövade.»

Men de, som leva av ocker, skola stå upp på samma sätt som den Satan slår med galenskap, och detta därför att de säga: «Köpenskap är detsamma som ocker.» Men Gud tillåter dock köpenskapen och förbjuder ockret. Den, som får en maning från sin Herre och slutar, förlåtes vad som

---

4 Zakat: se ordförklaring på sista sidan.

redan skett, och hans sak beror av Gud, men de, som återfalla, dessa varda eldens invånare att där evinnerligen förbliva.

Gud gör ockret om intet och mångdubblar allmosornas frukt, ty Gud älskar ej den otrogne och skuldbelastade.

De, som tro och göra goda gärningar, förrätta bönen och giva allmosan, skola förvisso få sin lön hos sin Herre; ingen fruktan skall råda över dem, och de behöva ej varda bedrövade.

I, som tron, frukten Gud och efterskänken vad som återstår av ockret, om I ären rättrogna!

Om I ej gören det, så bereden eder på en krigsförklaring från Gud och Hans apostel, men om I omvänden eder, fån I behålla kapitalet utan att göra och utan att lida någon orätt.

Om någon har det svårt, må han få anstånd, tills det blir honom lägligt, men att I given en allmosa, är bättre för eder, om I haven kunskap.

Och frukten en dag, då I skolen återföras till Gud!

«Då skall varje själ få sig fullt tillmätt vad hon förtjänat, utan att de lida någon orätt.»

(Sura 2:275–281)

Människans innersta jag fann att Guds ideal var bättre än den situation i vilken de befann sig. Man hade kommit att känna vämjelse för det vidriga

system som ockret livnärde sig på. Trots de svårigheter det medförde att ändra den ekonomiska situation på vilken människornas liv var baserat, visade sig återigen den sanna mänskliga naturen vara starkare än «realitetens» makt. Det islamiska samhället renades från den förgiftning den genomsyrats av under okunnighetens dagar. Detta skedde enligt Guds vilja, som manifesterar sig varje gång människans verkliga natur reser sig upp ur spillrorna av falska trosuppfattningar.

I detta kapitel nöjer vi oss med dessa tre exempel på den sanna mänskliga naturens triumf över «realiteten», på dess upphöjelse över en falsk tro, dess seger över den yttre «verkligheten» – den «verklighet» som uppstått på grund av att människor var okunniga om den Gudomliga vägledningen. Denna verklighet bestod av trosuppfattningar och idéer, omständigheter och traditioner och ekonomiska faktorer. Allt detta tycks för den som är medveten om trons makt och den sanna mänskliga naturen vara ett oemotsägligt faktum.

Islam resignerade inte i uppgivenhet inför denna «verklighet». Den förändrade den och upprättade i dess ställe sin egen sublima, unika struktur, på sin fasta och djupa grund.

Det som en gång hände kan hända igen. Det som då skedde, sker regelbundet – det var inte nå-

got sällsynt mirakel. Den strukturen uppkom ur den sanna mänskliga naturens egen potential; en resurs som är tillgänglig för vem som än vill utnyttja den, frigöra den och styra den i rätt riktning.

Mänskligheten bör i dag vara bättre rustad och beredd att följa den kursen, på grund av de djupa spår som Islam har satt i dess historia; på grund av Islams första våg som trots det hårda motstånd den mötte framhärdade på sin väg och lämnade bakom sig de allra djupaste spår.

VI
Erfarenheternas tillgångar

När Islam först uppenbarades för mänskligheten, hade den som enda resurs för att möta den rådande situationens utmaning bara den tillgång som människans innersta, oföränderliga natur, hennes fitra, utgjorde. Den stod på Islams sida, trots de många århundraden av okunnighet som hade runnit förbi och staplat upp sina skärvor som en mur mot Islam. Människans sanna natur, fitra, var ändå i stånd att frigöra sig och dess svar på Islam var nog för att sopa undan okunnighetens spillror.

Denna första tid var en fantastisk period, en höjdpunkt, en enastående generation människor, en lysande ledstjärna. Den var påbjuden av Gud för att detta unika levnadsmönster skulle materialiseras i det verkliga livet och senare kunna stå som förebild i återupprättandet av detta livsmönster – inom gränserna för mänsklig kapacitet.

Denna period var inte en naturlig produkt av sin omgivning, utan frukten av den återuppväckta mänskliga potentialen när den fann vägen, ledar-

skapet, vägledningen och incitamentet till att omsätta den i handling och driva den framåt.

Emellertid var mänskligheten som helhet ännu inte beredd att för någon längre tid förbli på den höga nivå som denna utvalda grupp människor hade uppnått. När Islam spreds över världen med en så häpnadsväckande hastighet som den gjorde – utan motstycke i historien – och massorna antog Guds religion; när det islamiska samhällets stora massa inte längre fick den djupa, kontinuerliga träning som den första utvalda gruppen hade fått – då började trycket av spillrorna från okunnighetens dagar, som hade överlevt bland de massor som bekänt sig till Islam, att rasera hela samhällskroppen och dra ner den från dess upphöjda nivå. Bara ett stort språng hade kunnat lyfta samhället upp till dessa höjder, det språng somgjordes av den utvalda grupp som hade fått en unik, djup och fortlöpande träning, en träning som hade mobiliserat den mänskliga naturens egna resurser och frigjort dem i rätt riktning.

Den islamiska nationen befann sig alltså under sina ettusen år inte alltid på den mest upphöjda nivån, utan på skiftande nivåer; alla dock högre än andra nationer i världen. Andra nationer sökte hjälp från den, vilket historien kan vittna om, om den är ärlig. Men hur sällsynt är inte ärlig historia!

Detta unika språng framåt i mänsklighetens historia, och de höga nivåer som bibehölls i ettusen år därefter, var inte förgäves. Det gick heller inte förlorat för världen, ty det lämnade efter sig en annorlunda värld än den första gången hade mött.

Mänskligheten är en sammanhängande enhet som spänner över en lång tidsperiod, och mänsklighetens kropp är en vital organism som drar nytta av sitt erfarenhetsförråd och som ackumulerar kunskaper. Dessa resurser, hur väl de än överskuggas av mörker och blindhet, förblev immanenta och bestående, och cirkulerade genom mänsklighetens kropp.

Om Islams kallelse till en början bara hade den sanna mänskliga naturens potential att möta och utmana den rådande situationen med (förutom den tillgång som utgjordes av de budskap som tidigare hade sänts till vissa nationer, i stället för till hela mänskligheten, som Islam), har den i dag till sitt förfogande inte bara denna potential utan också de resurser som uppväcktes av Islams första våg – dessa som trodde på Islam, levde under dess styre och var påverkade av den. På samma sätt gjorde den slut på de bittra erfarenheter som mänskligheten samlat på sig i den ödemark de befunnit sig i sin isolation från Gud.

De principer, idéer, värderingar, kriterier och

system som mötte Islam i början när denna bara hade människans fitra att lita till, fördömde och motstod till det yttersta den nya tron. Sedan etablerade sig Islams principer, idéer, värderingar, kriterier, system och institutioner hos en grupp människor. Därifrån etablerade de sig i hela den islamiska världen, på skilda nivåer, under ytterligare en period. Slutligen blev de kända för nästan hela mänskligheten och har nu varit det under mer än trettonhundra år. Dessa principer har varit kända som en utopi, ett hopp, även om de inte har praktiserats och människorna inte erfarit dess hängivenhet.

Under dessa trettonhundra år har alltså Islams uppfattningar inte varit främmande för mänskligheten som de var då Islam först förkunnades. De har inte förefallit var motstridiga mot människans känslor och vanor, som de tidigare hade gjort. Det är sant att mänskligheten inte kände för dem på samma sätt som den först utvalda muslimska gruppen gjort under sin enastående period. Det är också sant att när man under olika tider försökte tillämpa några av dessa principer, inklusive under den moderna tiden, misslyckades man med att fånga deras anda och att tillämpa dem i enlighet med den. Det är sant att man fortfarande stapplar när försöker stiga mot den höjdpunkt som

de tidiga muslimerna uppnådde med ett enda språng.

Trots allt detta är mänskligheten som helhet, från intellektuell synpunkt, närmare att upptäcka den sanna och verkliga essensen i denna gudomligt föreskrivna väg, och att bli i stånd att följa den, än den var när Islam först uppenbarades.

Specifika exempel kommer att klargöra denna punkt. Vi ska bara välja några, utan att behandla dem i detalj. Detta av två orsaker: för det första så vill vi i detta arbete bara helt kort visa på de element som ingår i det omfattande ämne som är den islamiska tron. För det andra så är de djupa spår som Islams första våg satte i hela mänsklighetens liv och i världens alla delar för talrika, signifikativa och omfattande för att behandlas av en enda författare i ett enda arbete. Dessa spår har sjunkit djupt in i mänsklighetens liv alltsedan den avlägsna period då den först uppenbarades och praktiserades. Islams principer har satt sina spår i hela mänsklighetens existens i bred skala på ett sätt som ännu inte är fullt uppenbart för den som betraktar historien.

Man kan sammanfattningsvis säga att detta universella fenomen som manifesterade sig på jorden, nämligen Islam, inte lämnade en enda aspekt av det mänskliga livet obeaktad, och även om dess in-

fluens kan skifta i grad och intensitet, kan dess effekters realitet inte betvivlas. Varenda en av de stora rörelserna i historien härleder sig, direkt eller indirekt, ur denna viktiga händelse; eller, för att vara mer precis, från detta vittomfattande, universella fenomen.

Den religiösa reformation som genomfördes av Luther och Calvin i Europa; den renässans från vilken européerna än i dag tar sin näring; raserandet av feodalsystemet och frigörelsen från aristokratstyret; de rörelser för jämställdhet och mänskliga rättigheter som tog sig uttryck i Magna Carta i England och i den franska revolutionen; den experimentella metod som Europas vetenskapliga ryktbarhet är baserad på – alla dessa fenomen, som är allmänt accepterade som de största framstegen i historien, härleder sig från den stora islamiska vågen och är fundamentalt och djupt influerade av den.

Dr. Ahmad Amin skriver i sin bok «Islams gryning»:

«Bland de kristna uppstod rörelser som bar spår av islamisk påverkan, bland dem fanns under det åttonde århundradet efter Kristus (andra/tredje århundradet efter Hijra) den rörelse som uppstod i Septimania. Denna rörelse förkastade syndabekännelse inför präster, hävdande att människan

ska vädja till Gud enbart och ingen annan om förlåtelse för sina missgärningar. Islam har varken präster, munkar eller rabbiner, och den erkänner självklart inte syndabekännelsen.»

«På samma sätt uppstod en rörelse för förstörande av religiösa bilder och statyer (Iconodasterna). Under åttonde och nionde århundradet e. Kr. (tredje och fjärde århundradet efter Hijra) bildades en kristen sekt som förkastade heligförklarande av bilder och statyer. Den romerske kejsaren Leo III utfärdade år 726 e. Kr. ett förbud mot att dyrka bilder och statyer, och en annan kejsare förklarade år 730 e. Kr. sådan dyrkan vara avguderi. Constantin V och Leo IV motsatte sig likaså statydyrkan, medan påvarna Gregorius II och III, Germanius, patriarken i Konstantinopel samt kejsarinnan Irene stödde det. En bitter kamp utspelades mellan dessa två fraktioner, med detaljer som vi inte kan relatera här. Vi vill bara peka på att vissa historiker anser att kraven på förstörande av bilder och statyer har influerats av Islam. Det sägs att Claudius, biskopen av Turenne (vald 828 e. Kr./213 efter Hijra) som brände bilder och kors samt förbjöd dyrkan av dem i sitt stift, var född och uppvuxen i det islamiska Andalusien.»

«Det fanns också en grupp kristna som vägrade acceptera uppfattningen om treenighet på ett mer

eller mindre monoteistiskt sätt och förnekade Kristi gudomlighet.»

När korstågens barbariska arméer återvände från den islamiska Östern under det elfte århundradet e. Kr. förde de med sig tillbaka en bild av livet i det islamiska samhället. Trots alla avsteg som hade gjorts i det samhället, var den allt överskuggande karaktäristika som genomsyrade den bilden – i kontrast till korsfararnas barbariska länder – enheten i den lag som både de styrande och folket i de islamiska områdena erkände, och vilken inte härrörde sig från någon aristokrats eller feodalherres vilja, som fallet var i Europa.

Där fanns också personlig frihet i valet av arbete och bostad; privat ägande och fri handelsutövning; frånvaro av ärftlig maktstruktur och möjlighet för individen att genom eget arbete och egna ansträngningar när som helst höja sig till en högre position i samhället. Europén, som levt under feodalsystemet, hade aldrig tidigare bevittnat dessa för honom nästan otroliga saker, slav som han var vid jorden, med hans herres vilja som enda lag och sin klasstillhörighet bestämd genom ärftlighet.

Så kom det sig – i förening med andra ekonomiska faktorer i det europeiska samhället – att rop började höjas som gradvis raserade feodalsystemet och proklamerade individens frigörelse från live-

genskap vid jorden, om än inte från andra band, och även om det europeiska samhället inte lyftes upp till det islamiska samhällets nivå.

Från universiteten i Andalusien; genom påverkan från den islamiska civilisationen, vilken hade blivit en internationell civilisation; från de europeiska översättningarna av den islamiska lagstiftningen uppstod den europeiska renässansen under det fjortonde århundradet och påföljande perioder. Också den nya vetenskapliga rörelsen, speciellt den experimentella metoden, växte fram.

Brifeld säger i sin bok «The Making of Humanity»:

«Vetenskapen var den arabiska civilisationens[5] viktigaste bidrag till den moderna världen, men dess frukter mognade långsamt. Det snille som utvecklades i den arabiska civilisationen i Spanien började inte blomstra förrän många sekler efter det att den civilisationen hade försvunnit bakom mörka moln, och det var inte vetenskapen enbart som återuppväckte Europa. Många andra effekter av den islamiska civilisationen spred sina ljusstrålar

5 Det bör observeras att västerländska författare är angelägna att kalla den islamiska civilisationen «den arabiska civilisationen». Detta görs avsiktligen, eftersom namnet «Islam» är dem motbjudande och de vill begränsa Islam till araberna. Islams räckvidd är emellertid mycket större. De vill uppamma rashat inom de muslimska nationerna.

över Europa. Även om det inte finns någon särskild aspekt av den europeiska blomstringen vars ursprung med säkerhet kan fastställas vara influenser från den islamiska kulturen, finner man dessa influenser vara mest utpräglade och signifikativa inom det fält som har utformat den moderna världen med dess varaktiga och särpräglade makt; nämligen naturvetenskapen och andan av vetenskaplig undersökning.»

Han fortsätter med att säga:

«Vår vetenskap har araberna att tacka för, inte förbluffande upptäckter eller originella teorier, utan någonting mycket viktigare – själva dess existens. Den gamla världen var, som vi har sett, en värld i vilken vetenskapen inte existerade. Astronomi och matematik var för grekerna främmande vetenskaper som importerades från utlandet; lånades från andra och aldrig acklimatiserades, även om de blandades in i den grekiska kulturen. Grekerna kodifierade de vetenskapliga lagarna och utarbetade teorier. Men metoderna för samvetsgrann undersökning, insamling och bearbetning av positiva data, det analytiska närmandet till vetenskapen, precis och fortlöpande observation, experimentell undersökning – allt detta var i grunden främmande för den grekiska mentaliteten. Det som vi kallar ‹vetenskap› uppkom i Europa

som ett resultat av en ny forskarlusta; outforskade och fräscha alléer av experiment och observationer lockade, och som ett resultat av matematikens utveckling till en nivå som var okänd för grekerna... Denna anda och dessa forskningsmetoder importerade araberna till den europeiska världen.»

Innan dess säger han:

«Roger Bacon studerade arabiska och arabisk vetenskap vid Oxford för efterträdarna till de arabiska vetenskapsmännen i Andalusien. Varken Roger Bacon eller hans namne Francis Bacon som kom efter honom kan med någon rätt sägas ha uppfunnit den experimentella metoden. Roger Bacon var bara en av överförarna av den muslimska vetenskapen och metodologin till det kristna Europa. Han tröttnade aldrig på att förklara för sina samtida att det enda sättet att erhålla sann kunskap var att lära det arabiska språket och de arabiska vetenskaperna. Diskussionen rörande vem som uppfann den experimentella metoden är ett exempel på den förvanskning som skett angående den europeiska civilisationens ursprung. Arabernas metod hade spritt sig vida under Bacon's tid, och överallt i Europa var människor angelägna att lära sig den.»

Varifrån fick Roger Bacon sin insikt i vetenskaperna? Från de islamiska universiteten i Andalu-

sien. Den femte delen av hans bok «Cepus Majus», som ägnas en diskussion om optik, är i själva verket en kopia av Ibn Haytham's «Al-Manazir».

Dreyber, professor vid New York's universitet, säger i sin bok «The Struggle between Religion and Science»:

«Muslimska vetenskapsmän blev medvetna om att intellektuella, teoretiska metoder inte ledde till någon framgång, och att hoppet om att finna sanningen måste vara sammankopplat med observation av händelser. Sålunda kom parollen i deras forskning att bli den experimentella metoden och det praktiska resultatet av förnuft/varseblivning.»

«Resultaten av denna vetenskapliga rörelse visar sig tydligt i den fantastiska industriella utvecklingen under dess era. Vi blir förbluffade av att se i deras nedteckningar vetenskapliga teorier som vi trodde var produkter av vår egen tid. Bland dessa finner vi läran om organiska varelsers utveckling, vilken betraktas som en modern lära, och som undervisades i de muslimska skolorna. De hade utvecklat denna teori längre än vi har gjort och tilllämpade den på fasta kroppar och mineraler. (Detta och liknande uttalanden måste läsas med reservation; de har gjorts av västerländska författare som gör en rättvisegest gentemot Islam och islamisk uppfattning. Utvecklingsteorin som den

framställdes av Darwin och Wallace skiljer sig från det som muslimernas vetenskapliga undersökningar resulterade i. De muslimska vetenskapsmännen flydde inte från kyrkan och kyrkans gud. Muslimska vetenskapsmän iakttog graderingen av skapelsens stadier. De började med växtrikets lägsta möjliga stadium. Växtrikets graderingar övergick i det lägsta stadiet av djurliv, och på så sätt utvecklades livet. Allt detta tillskrev de Guds vilja och aktivitet. Darwin ville emellertid förneka varje inblandning av något övernaturligt inslag i evolutionen. Detta berodde på att han var på flykt från kyrkan och kyrkans gud i vars namn vetenskap och vetenskaplig undersökning förföljdes. I kontrast till detta var muslimernas undersökningar inte befläckade av någon nedvärdering av människan, som berövade henne varje andligt inslag och de upptäckte inte heller åt henne något djuriskt ursprung. Den islamiska teorin fastställer klart att människan skapades självständigt. Om människan befinner sig på de levande varelsernas högsta nivå med avseende på lemmarnas utformning och hennes intellektuella och andliga kapacitet, så är det för att Gud den Allsmäktige skapade henne så, liksom Han skapat varje varelse på just den nivå den befinner sig. Där finns alltså stora skillnader i teorins bas, även om muslimerna var de första att

framlägga den. De tillämpade kemi i medicin, och gjorde sådana framsteg i mekanik att de kunde definiera gravitationens lagar. I teorierna om ljuset och synen var de i stånd att ändra grekernas uppfattning att synen uppkommer genom strålning ut från ögat till objektet; muslimerna fastställde att förhållandet var det motsatta. De kände till att strålarna återkastades och bröts. Hasan ibn al-Haytham upptäckte regnbågen följd av ljusstrålar på sin väg genom atmosfären, och bevisade på samma gång att vi ser solen och månen innan de verkligen uppenbarar sig på horisonten, och att vi fortfarande kan se dem en kort stund efter det att de har gått ner.»

Vi måste nöja oss med dessa exempel på influenser från Islam på mänsklighetens liv och historia, och på de stora rörelserna i världshistorien. Exemplen är avsedda enbart som indikatorer på den stora mångfasetterade sanning som vi så ofta glömmer. När vi tar vår samtida civilisations struktur i betraktande inbillar vi oss i vår enfald och okunnighet att vi inte har någon del i den, att vi inte haft något inflytande på den; att den är något större än vi och vår historia. Till och med vår egen historia är okänd för oss; vi hör detta från våra fiender, vars enda önskan är att fylla våra hjärtan med misströstan om möjligheten till ett isla-

miskt liv, ett liv i samklang med Islams väg. De drar fördelar ur vår misströstan, eftersom den skyddar dem från en attack från vår sida; en attack i syfte att återta ledarskapet i världen. Vad är det som fattas oss när vi absorberar det de säger, och sedan repeterar det som papegojor och apor?

Det är inte vårt ämne här. Vi har enbart för avsikt att peka på de djupa spår som den första islamiska vågen satte och som är välkända för mänskligheten. Mänskligheten är också i dag bättre rustad att förstå och inse detta, vilket utgör den nya resursen, förutom den som redan tidigare existerat – människans fitra, hennes ursprungliga, oföränderliga och sanna natur.

VII
Djupa spår

När Islams första storhetstid hade passerat och Okunnigheten återtog sin dominans efter att ha blivit tillbakadriven av Islam; när Satan skakade stridsdammet från sina axlar, reste sig, samlade ihop sina anhängare och återtog regeringstömmarna – när allt detta hände återvände ändå inte mänskligheten till det stadium den hade befunnit sig i under den tidigare perioden av okunnighet. Islam fanns där, även om den hade retirerat från sin dominerande position i världen. Den hade lämnat breda spår efter sig; betydande principer som hade blivit etablerade i människans liv och familjära för folket. Principerna bemöttes inte längre av samma misstro som när de först presenterades av Islam. I detta kapitel ska vi helt kort behandla dessa breda spår och viktiga principer.

EN ENDA MÄNSKLIGHET

Den arabiska halvön dominerades av lojalitet mot stammen, klanen eller enbart mot den egna familjen, och den övriga världen dominerades av lojalitet mot ett land, en födelseplats, färg eller ras. Mänskligheten var oförmögen att föreställa sig någon annan slags lojalitet – tills Islam kom och förkunnade för alla att mänskligheten är en, kommer från samma källa och styrs mot samma Gud; att skillnaderna i ras och färg, fädernesland och härkomst inte existerar för att skapa uppdelningar, fiendskap och främlingsskap bland människorna, utan enbart för att människorna skulle känna igen och identifiera varandra; för att uppgiften som Guds ställföreträdare på jorden skulle fördelas bland dem; och för att de alla slutligen skulle återvända till Gud, som hade satt dem på jorden som Sina viceregenter. Gud den Allsmäktige sade sålunda till dem i den ädla Koranen:

«Människor, vi hava förvisso skapat eder av man och kvinna och indelat eder i folk och stammar, för att I skolen känna varandra. Den förnämste av eder inför Gud är den gudfruktigaste bland eder; Gud är förvisso den Vetande, den Insiktsfulle.» (al-Hujarat, v. 13)

«Människor, frukten eder Herre, som skapat

eder av en enda varelse och skapat hans maka av honom och låtit män och kvinnor i mängd utgå från dessa båda. Frukten Gud, vid vilken I besvärjen varandra liksom vid blodsbanden. Gud är förvisso väktare över eder.» (al-Nisa, v. 1)

«Till Hans tecken hör ock himlarnas och jordens skapelse och omväxlingen i fråga om edra tungomål och edert skiftande utseende; häri finnas sannerligen tecken för all världen.» (al-Rum, v. 21)

Detta var inte teoretiska principer, utan Islams praxis. Islam expanderade över ett vidsträckt område på jorden; områden som hyste de flesta raser och färger, och smälte dem alla samman på Islams befallning. Färg, ras, klass eller härkomst hindrade dem inte från att leva tillsammans som bröder, eller individen från att uppnå det hans kvalifikationer berättigade honom till och som hans status som mänsklig varelse ålade honom att uppnå.

Dessa djupa spår utplånades inte, även om Islam till en början varit främmande för världen och dess principer tillbakavisats. Men även efter tillbakagången av Islams första våg var mänskligheten inte i stånd att helt förkasta den eller finna den främmande.

Det är sant att människorna inte lyckades tillämpa den på det sätt som det muslimska samhäl-

let gjorde, där heller inte dess etablering var fullständigt genomförd.

Det är sant att olika underordnade lojaliteter fortsätter att existera: lojaliteter mot fädernesland, ras, nation, färg och språk.

Det är sant att de färgades situation i Amerika och Sydafrika fortsätter vara ett allvarligt och akut problem, och även i Europa – om än på ett mer fördolt sätt.

Inte desto mindre är uppfattningen om en enda mänsklighet fortfarande ett viktigt tema när olika staters representanter sammanträder. Denna uppfattning, grundlagd av Islam, är från en teoretisk ståndpunkt roten till allt mänskligt tänkande, medan betydelselösa lojaliteter försvinner och utplånas, eftersom de är svaga och grundlösa.

Islams första våg gick tillbaka, efter att ha grundlagt denna uppfattning – med stöd av människans naturliga potentialer. Men den lämnade kvar åt nästa våg inte bara dessa potentialer utan även de resurser den själv hade framkallat. Mänskligheten är nu bättre rustad att tillgodogöra sig och tillämpa Islams budskap, och elementen av förvåning och bestörtning har försvunnit.

EN VÄRDIG MÄNSKLIGHET

När Islam först uppenbarades, var mänsklig värdighet förbehållen vissa klasser och familjer. Vad massorna beträffar, var de enbart paria – berövade varje uns av värdighet eller värde.

Islam förkunnade med kraft människans värdighet såsom härrörande sig från hennes mänskliga existens som sådan; inte från några slumpmässiga egenskaper som ras, färg, klass, förmögenhet eller samhällsposition. Människans verkliga rättigheter är också härledda från hennes status som människa, vilken i sin tur har ett och samma ursprung för alla.

Gud säger i Koranen till människan:

«Vi hava ju hedrat Adams barn och låtit dem färdas till lands och sjöss, beskärt dem goda ting och givit dem stora företräden framför många av dem vi skapat.» (al-Isr, v. 72)

«Än när din Herre sade till änglarna: ‹Jag ämnar förvisso insätta en ställföreträdare på jorden.›» (al-Baqara, v. 28)

«Än när vi sade till änglarna: ‹Fallen ned för Adam.› Så föllo de ned utom Iblis; han vägrade och visade sig spotsk och hörde till de otrogna.» (al-Baqara, v. 32)

«Han har ock gjort allt som finnes i himlarna

och vad som finnes på jorden eder underdånigt; häri finnas sannerligen tecken för människor, som tänka efter.» (Sura 45:12)

Därefter visste människorna att den mänskliga varelsen, genom själva sin natur, har värdighet i Guds ögon, och att denna värdighet är inneboende och oberoende av ras, färg, nation, stam och familj, eller av någon annan trivial och slumpmässig faktor. Den beror enbart på att hon är just människa; på att hon tillhör de arter som Gud har givit värdighet.

Dessa principer var inte teoretiska, de var realistiska och tillämpades i praktiken inom den muslimska gemenskapen. Från detta samhälle spreds de över hela världen, och erkändes av folk som fortsatte att tillämpa dem. Massorna, «parian», insåg sin värdighet, förstod att de hade rättigheter; mänskliga rättigheter, att de kunde begära att räknas med av sina härskare och prinsar. De förstod att de inte borde låta sig förödmjukas, nedvärderas och förolämpas. Prinsarna och de styrande fick lära sig att de inte åtnjöt några särskilda rättigheter som massorna förnekades, och att de inte hade rätt att såra och förolämpa hedern hos någon bara för att denne inte hade hans egen sociala status.

Detta betydde en pånyttfödelse för människan, en födsel mer fantastisk än hennes första, materiel-

la. Ty vad är människan utan sin heder, sin självrespekt och sina rättigheter? Vad är människan om hon får sina rättigheter på grund av något annat än sin oföränderliga och sanna natur?

Abu Bakr – må Gud vara nöjd med honom – inledde sitt kalifat med att säga: «Jag har gjorts till härskare över er, men jag är inte den bäste av er. Om jag handlar väl, bistå mig. Om jag handlar orätt, rätta mig. Lyd mig så länge jag lyder Gud och Profeten. Om jag inte lyder dem, kan jag inte kräva er lydnad.»

Umar ibn al-Khattab – må Gud vara nöjd med honom – vände sig till folket med följande ord angående folkets rättigheter i förhållande till deras härskare:

«Människor. Jag sänder inte guvernörer till er för att skinna er, inte heller för att ta er egendom ifrån er. Jag sänder dem enbart med uppdraget att hjälpa er och vägleda er i er tro och på er väg. Må den som är illa behandlad rapportera det till mig, och, vid Honom som håller Umars själ i Sin hand, jag ska sannerligen hämnas honom.»

Amr ibn al-As reste sig upp och sade:

«O du de Troendes Befälhavare. Om det vore en av muslimernas amirer som illa behandlade en icke-muslim, skulle du ändå utkräva hämnd?»

Umar svarade: «Vid Honom som håller Umars

själ i Sin hand; förvisso skulle jag straffa honom. Hur skulle jag kunna göra annat när jag sett Guds Profet – frid och Guds välsignelser över honom – straffa sig själv? Slå inte människor, ty det förödmjukar dem. Skilj dem inte från deras hem och familjer, ty det lockar dem till upproriskhet. Beröva dem inte deras rättigheter, ty det kommer att göra dem benägna till otro.»

Uthman – må Gud vara nöjd med honom – skrev följande till alla städer i det islamiska väldet:

«Jag kräver av mina guvernörer att de besöker mig varje år vid pilgrimstiden. Jag har satts att styra över samhället för att uppmuntra det goda och förbjuda det onda. Må därför ingen åläggas något som inte jag har bemyndigat. Varken jag eller mina guvernörer har några rättigheter över folket. Det har sagts i Medina att en grupp människor blivit skymfade och slagna. Må den som påstår detta komma till mig under pilgrimstiden, och hans rättigheter kommer att utkrävas endera genom mig eller genom mina guvernörer. Eller förlåt varandra, ty Gud älskar de förlåtande.»

Det viktiga är, som vi redan påpekat, att detta inte var abstrakta teorier eller ogenomförbara principer och tomma ord. De tillämpades i verkligheten, och vann terräng som ett praktiskt uppförandekodex bland folket.

Vi har till exempel fallet med ibn al-Qibti som tävlade med sonen till Amr ibn al-As, Egyptens erövrare och styresman. När sonen till Amr ibn al-As vann, slog han sin medtävlare. Dennes far klagade hos Umar ibn al-Khattab, som sedan offentligen hämnades honom under pilgrimssäsongen.

Författare brukar vanligtvis nöja sig med att nämna Umars rättvisa, men händelsen visar också på Islams frigörande aspekt – för mänsklighetens sinnen och liv.

Egypten var då ett erövrat land, som nyligen antagit Islam. Al-Qibti var fortfarande kopt, en av många i det erövrade landet. Amr ibn al-As var områdets erövrare och dess förste islamiske guvernör. Innan den islamiska erövringen hade bysantiner härskat i landet. Deras piskor hade ständigt vinit över huvudena på folket i Bysans kolonier. Kanske bar denne kopts nacke fortfarande spår efter Bysans piska.

Men den våg av frigörelse som utlöstes av Islam i alla delar av världen hade fått kopten att glömma bysantinernas piskor och sin egen förödmjukelse. Islam hade förvandlat honom till en fri och värdig människa, som reagerade med vrede när guvernörens son slog hans son. Den vrede han kände över sin sons sårade värdighet fick honom att rida från Egypten till Medina. Han for inte med flygplan,

bil, båt eller tåg, utan på en kamelrygg. Han red under många långa månader bara för att klaga inför kalifen, den kalif som givit honom friheten den dag han under Islams banér erövrat hans land; den kalif som hade lärt honom den mänskliga värdighet som han hade glömt under bysantinernas piska.

Vi borde nu inse djupet av Islams frigörande effekt. Detta var inte enbart en fråga om att Umar var rättvis, ty hans rättvisa kan inte påkallas under alla tidsskeden. Det visar snarare på att Umars rättvisa, som härrörde sig ur den islamiska vägen och systemet, hade frigjort ett våldsamt flöde av frigörelse i världen – en frigörelse som återupprättade människans värdighet.

Det är sant att mänskligheten aldrig mer nådde upp till denna höga moraliska nivå, men uppfattningen som sådan – etablerad av Islam – om människans värdighet, frihet och rättigheter i förhållandet till de styrande, lämnade odiskutabla spår i mänsklighetens liv. Det är delvis dessa djupgående spår som driver människan att deklarera «mänskliga rättigheter».

Det är sant att denna deklaration inte har tagit sig några praktiska uttryck i världen. Det är sant att människor i olika delar av världen fortfarande möter förakt, förödmjukelse, tortyr och frihetsbe-

rövanden. Det är sant att vissa filosofer reducerar människans värde till något mindre än ett redskap, ett medel och dödar hennes frihet, värdighet och högre kvalitéer för den ökade produktionens och inkomstens skull. Trots allt detta har man inte lyckats utrota föreställningen om mänsklig värdighet ur människornas sinnen och föreställningar. Denna uppfattning är inte längre främmande som den var när Islam först proklamerade den. Mänskligheten är idag bättre rustad att förstå och föreställa sig den, när – om Gud vill – Islams nästa våg kommer.

EN ENDA NATION

När Islam först kom, var det gemensamma intressen, härkomst, ras, hemland eller andra underordnade saker som band människor samman. Alla dessa futila lojaliteter hade inget med människans sanna natur och innersta kärna att göra; de var snarare slumpmässiga egenskaper; inte beständiga som människans innersta kärna.

Islam talade fast och orubbligt om denna viktiga sak, och fastställde människornas förhållande till varandra. Islam säger: «Varken färg, ras, härkomst, hemland, gemensamma intressen eller fördelar skall förena eller skilja människor åt. I stället skall deras tro, deras förhållande till sin Herre, be-

stämma också deras relationer till varandra. Det är människans förhållande till Gud som bestämmer hennes mänsklighet, och som bör bestämma hennes kurs både i denna värld och i den kommande.»

Basen för människors förening ska vara tron, eftersom tron är den mänskliga andens mest ädla attribut. Om detta band försvinner, finns där ingen enhet, och mindre någon verklig existens. Mänskligheten måste förenas på basis av dess ädlaste egenskaper, inte på grund av gemensam utfodring, betesmarker eller inhägnader; som djur.

Över hela världen finns två partier: Guds och Satans. Guds parti står under Guds banér och bär Hans insignier. Djävulens parti omfattar varje samhälle grupp, folk, ras och individ som inte står under Guds banér.

Umma (nation) är en grupp människor som binds samman genom tro, vilken utgör deras nationalitet. Om det inte finns någon tro, finns heller ingen umma, eftersom det i så fall inte finns något som binder människorna samman. Land, ras, språk, härkomst, gemensamma materiella intressen är inte nog, varken var för sig eller i kombination, för att forma en umma. Tron som förenande band måste finnas där.

Bandet måste vara en idé som ger liv åt hjärta och sinne, en uppfattning som tolkar varandet och

livet, som är en förbindelse med Gud genom Vilkens ande människa blev människa, skiljdes från djuren och försågs med värdighet.

Gud säger i Koranen, i det Han vänder sig till de troende i alla länder, tider, raser, färger, stammar och grupper genom århundradena, när Han talar genom Noa – frid över honom – till Muhammad – frid och välsignelser över honom –

«Detta är förvisso eder nation, en enda nation, och jag är eder Herre; dyrken alltså Mig.»

(Sura 21:92)

Gud skiljde mellan människorna på basis av deras tro, oberoende av blodsband, ras eller hemland. Han sade:

«Du finner icke, att några människor, som tro på Gud och den yttersta dagen, älska dem, som sätta sig upp mot Gud och hans apostel, om det ock gällde deras fäder eller söner eller bröder eller deras närmaste omgivning. I dessas hjärtan har Gud inskrivit tron; han har styrkt dem med en ande från sig, och han skall låta dem komma in i lustgårdar, genomflutna av bäckar, att där evinnerligen förbliva. Gud finner behag i dem och de i honom; dessa äro Guds anhängare. Äro Guds anhängare verkligen icke de lyckliga?» (Sura 58:22)

Han har erkänt bara en anledning till dödande – när inget annat medel finns – och det är kamp för

Guds sak (Jihad). Han har definierat den troendes mål och den icke-troendes på ett klart och avgörande sätt:

«De, som tro, strida för Guds sak, och de, som äro otrogna, strida för Tāġūts sak; striden alltså mot Satans anhängare. Satans anslag äro förvisso vanmäktiga.» (Sura 4:78)

För människorna vid den tiden föreföll det märkligt att samhörighet skulle baseras på tro och inte på ras, färg, handel eller några andra sekundära och tillfälliga karaktäristika.

Denna «sekterism», för att använda ett modernt uttryck, var främmande när den först infördes av Islam, men idag ser vi hur människor absorberar den, och förenar olika fädernesländer, folk, språk, färger och raser på basis av tro.

Det är sant att deras sammanslutningar inte baseras på en tro på Gud, utan på ekonomiska och sociala uppfattningar där människan är av underordnad betydelse. Sekundära faktorer tycks henne vara mer betydelsefulla än en enda stor sanning. Men hon erkänner i varje fall att principen för sammanslutning kan vara tro – kan vara ett andligt och intellektuellt band. Detta är ett framsteg.

Det återstår nu för mänskligheten att höja sig mot något ädlare och mer upphöjt; att fortsätta framåtskridandet mot det upphöjda, under ledning

av Islam, i dess kommande våg. Den kommer då att till sitt förfogande ha både gamla och nya resurser; den mänskliga naturens resurser och de erfarenheter som mänskligheten genomgått sedan Islams första våg.

Emellertid, när Islam kom att förena människor på basis av tro, och gjorde tron till principen för enighet respektive åtskillnad, gjorde den inte vägran att tro till en orsak för fientlighet. Den tillät inte intoleransen att bestämma relationerna mellan muslimer och de som inte delade deras trosuppfattningar eller förenade sig på dess basis.

Gud ålade muslimerna plikten till jihad inte för att de skulle tvinga människor att anta Islam, utan för att de på jorden skulle upprätta dess rättfärdiga, rättvisa och upphöjda system. Människor kunde välja den tro de ville under detta systems beskydkande vinge, i ett samhälle som omfattade både muslimer och icke-muslimer i perfekt rättvisa.

«Det finns intet tvång i religionen, den rätta vägen är tydligt skild från förvillelsen, och den, som förnekar Ṭāġūt och tror på Gud, han håller fast i det starkaste handtag, som ej har någon rämna; ja, Gud är den Hörande, den Vetande.» (Sura 2:257)

De länder som styrs enligt Islams system och islamisk lag kallas Dar al-Islam (Islams område), oberoende av om alla dess invånare bekänner sig

till Islam eller om några av dem bekänner sig till andra religioner. De länder som inte styrs enligt Islams system och inte följer Islams lagar utgör Dar al-Harb (Krigets område), vilken tro dess invånare än bekänner sig till.

Relationerna mellan Dar al-Islam och Dar al-Harb har inte förbigåtts utan är precist och systematiskt definierade, i enlighet med god karaktär, renhet och rättfärdighet.

Om Dar al-Islam genom avtal och överenskommelse är förbundet med Dar al-Harb, måste det avtalet och den överenskommelsen följas. Svek och förräderi är inte tillåtet, och upphävande av avtalet eller överrumplingsattacker är förbjudna. Såvida inte, naturligtvis, avtalsperioden har löpt ut eller överenskommelsen bryts av folket i Dar al-Harb.

Om det råder vapenvila utan angiven tidsperiod måste den respekteras. Det är tillåtet att bryta den bara om förräderi med fog fruktas från Dar al-Harb. I så fall måste upphörandet av vapenvilan öppet proklameras.

Om krig bryter ut finns det regler att iaktta angående detta. Om fienden är villiga att sluta fred genom att underteckna ett avtal, betala mantalsskatt och erkänna det islamiska systemet, medan de själva får behålla sin trosfrihet, har de besegrade rätt att begära detta av muslimerna.

«De uslaste kräken inför Gud äro förvisso de, som äro otrogna, de där aldrig skola tro.

Med vilka du ingått avtal och som sedan bryta sitt avtal för varje gång utan att frukta Gud.

Om du övervinner dem i kriget, så avskräck tillika med dem alla, som komma efter, för den händelse dessa månde låta förmana sig.

Om du fruktar, att ett folk skall svika dig, så säg ifrån åt dem utan omsvep. Gud älskar förvisso ej de svekfulla.

Och tänk ej, att de, som äro otrogna, hava något försprång.

De skola förvisso ej slippa undan.

«Och utrusten emot dem så stor styrka och så mycket rytteri I kunnen att därmed förskräcka Guds och eder fiende och även andra, som I icke kännen, förutom dem. Gud känner dem, och vilka utgifter I än gören för Guds sak, skall det bliva eder till fullo gäldat, utan att I behöven lida någon orätt. Men om de äro benägna för fred, så må även du vara benägen därför och förtrösta på Gud. Han är förvisso den Hörande, den Vetande.»

(Sura 8:57–63)

Gud underströk också vikten av att hålla avtal, och förkastade «statens intresse» som ett rättfärdigande för att bryta åtaganden:

«Uppfyllen avtalet med Gud, då I ingått avtal,

och bryten ej ederna, sedan de vunnit laga kraft och I tagit Gud till löftesman för eder. Gud vet förvisso vad I gören.

Och varen ej lika henne, som rev sin spånad i trasor, sedan den blivit färdig, så att I användenden edra eder till att bedraga varandra, liksom vore en menighet starkare än en annan. Gud prövar eder blott därmed, och på uppståndelsens dag skall han sannerligen förklara för eder det, som I tvistaden om.» (Sura 16:93–94)

Om krig bryter ut, får ingens heder kränkas; barn, åldringar och kvinnor får inte dödas; skördar får inte brännas; boskapsbesättningar får inte förstöras; vedergällning är inte tillåten; bara de som riktar vapen mot muslimerna får attackeras.

Abu Bakr gav följande instruktioner till Usama's armé när den var på väg till slaget mot bysantinerna:

«Begå inte förräderi, gå inte till ytterligheter i era förehavanden, svik inte, hämnas inte, döda inte barn, åldringar eller kvinnor. Hugg inte ner och bränn inte palmträd eller frukträd. Slakta inte kameler om de inte skall användas till föda. Ni kommer att möta människor som isolerat sig i celler. Lämna dem åt sig själva, och fortsätt på er väg i Guds namn.»

Jag har inte här för avsikt att närmare behandla

de lagar som rör mellanhavandena mellan Dar al-Islam och Dar al-Harb, eller relationerna mellan muslimer och icke-muslimer. Förevarande arbete är inte platsen för en sådan diskussion. Jag vill bara peka på de breda ramar som Islam upprättat för relationerna mellan oppositionella läger på denna jord, medan det innan dess inte existerade några sådana regler. Innan Islam kom försiggick olika samhällens mellanhavanden bara med svärdets hjälp eller intoleransens lag. Allt var tillåtet för de starka, och de besegrade åtnjöt inga rättigheter alls.

Dessa regler, som understrykits av Islam, försvann inte helt ur mänsklighetens sinnen. Från sextonde århundradet e. Kr. (elfte århundradet efter Hijra) började världen upprätta sina relationer på basis av dessa regler. Man började röra sig mot uppfattningen om «internationell lag» och på artonhundratalet bildades internationella organ för att stärka denna. Dessa organ har haft varierande framgångar och misslyckanden fram till idag, och många stora diskussioner har ägnats ämnet internationell lag.

Det system som infördes av Islam är alltså inte längre så främmande som när mänskligheten första gången konfronterades med det. Det är sant att mänskligheten inte har uppnått samma etiskt höga

nivå som den tidiga muslimska nationen uppehöll i sitt samarbete och mellanhavanden med andra nationer. Det är också sant att allvarliga bakslag har inträffat under detta århundrade vad gäller de teorier om internationell lag som har utvecklats i västvärldens lagstiftning. Principen om krigsförklaring och förbudet mot brytande av avtal har avskaffats.

Politiska mord har blivit vanligare än dödande bland vilddjuren i öknen.

Det är också sant att motiven bakom krig och fred fortfarande är avanser och plundring, krigsbyten och marknader, och ligger långt under den tro, doktrin, dygd och rättvisa som Islam angivit som målet för Jihad.

Om människan återigen kallas till denna väg, kommer den islamiska uppfattningen inte att verka främmande och oförståelig för henne. Dess upphöjda etiska grund må vara okänd för mänskligheten där den kavar i träsket av okunnighet om den gudomliga vägledningen, men uppfattningen i sig är varken främmande eller ofattbar.

Islam, som till en början bara kunde lita till den mänskliga naturens medfödda potential för att upprätta sina principer, kommer att i nästa aktivitetsvåg kunna utnyttja det faktum att vissa av Islams principer redan känns familiära för männi-

skorna. Den kommer att verka lockande också på grund av de många olika erfarenheter som mänskligheten under århundradenas lopp genomgått. Och – om Gud vill – kommer den därigenom att vara bättre rustad att återuppta den marsch som ligger framför den.

VIII
Slutligen . . .

I denna korta diskussion har vi inte i detalj kunnat behandla de spår som Islam satt i mänsklighetens liv – både i dess historiska och nuvarande situation; spår som inte fanns där före Islam och som har förblivit outplånade, hur mycket man stundtals än har missförstått och förvrängt Islams läror. Spåren finns där, hur avlägsna de än är från den upphöjdhet som människorna nådde när de följde den sublima, rättfärdiga vägen som är av gudomligt ursprung.

De få exempel vi har givit avsåg att ge en idé om effekterna av denna levnadsväg. Man kan hitta många liknande följder under tidsrymden av fjortonhundra år.

Ett sista ord måste sägas i slutet av denna diskussion, för att inte de som kallar människorna till Guds väg ska stirra sig blinda på dessa positiva faktorer och därmed glömma bort att utrusta sig för de hinder och barriärer som kommer att möta dem i deras uppgift.

Detta sista ord måste handla om motsatta faktorer, de motspänstiga hindren på ens väg.

Mänskligheten i sin helhet är i dag mer avlägsen från Gud än den någonsin tidigare varit.

De moln som hänger över människans innersta natur är tjockare och tätare än förr. Tidigare var okunnigheten om Gud baserad på allmän okunnighet, enfald och primitivitet. Okunnigheten idag har sin grund i läror, komplexitet och lättsinnighet.

Människorna blev fullständigt överväldigade av vetenskapens landvinningar under sjutton- och artonhundratalen. Flykten från kyrkan och kyrkans gud, i vars namn tänkare och lärda män brändes och avrättades, var en vansinnig och panisk flykt som inte väjde för något heligt.

Det är sant att vetenskapen själv, från början av detta århundrade, har börjat leda de stora vetenskapsmännen tillbaka mot Gud. Den mänskliga naturen, som blivit låg och simpel under sin vandring i öknen, har börjat misströsta och återvända till Gud. Men förblindningen kvarstår, och detta sekel kommer att ända innan den förvirrade och irrande delen av mänskligheten återvänder från gudlöshetens ödemarker.

Det världsliga livet har fått ökad räckvidd och betydelse i människornas tillvaro och sinnen. Det

har utvidgats så på grund av de medel till lyx och komfort som den moderna civilisationen har producerat, och människorna har kommit att känna att det världsliga livet har enorm vidsträckthet och betydelse. Vetenskapen, kulturen och konsterna har utökat människornas liv med helt nya områden.

Om allt detta hade utvecklats ut ur kunskap om Gud, om gudomlighetens attribut och mänsklighetens egenskaper i förhållande till Guds; om det hade utvecklats på basis av den djupa sanning som Gud visade människan på när Han gjorde henne till Sin viceregent på jorden, ställde till hennes förfogande allt som jorden rymmer och utrustade henne med alla nödvändiga talanger och gåvor – om utvecklingen hade haft denna sunda grund, skulle de nya områden som människans liv fått genom vetenskap och civilisation varit områden som också tillfört den religiösa tron nya dimensioner. Utvecklingen skulle då ha fört människan närmare Gud och Hans rättfärdiga väg – nämligen Islam.

Men att utvecklingen tog den kurs den gjorde, berodde på flykten från den tyranniska kyrkan och från en gud i vars namn man förtryckte mänskligheten. Så dessa nya dimensioner ökade i stället människans avstånd från Gud, blev ett hinder på vägen till Honom. Detta måste tas i beaktande av de som kallar människor till Islam.

Det är sant att mänskligheten är ömkansvärd och trött på att bära bördan av sin materialistiska civilisation. Det är sant att korruption och desillusion, nervösa och mentala sjukdomar, intellektuell och sexuell perversion äter upp den västliga civilisationen, förstör nationer och individer och tvingar människor att inlåta sig på ondska och korruption.

Mänskligheten framhärdar dock i sin bestialiska upphetsning, sin vansinnesförgiftning, sitt uppror och sin förvirring. Vårt sekel kommer att avslutas innan ögonen helt har öppnats, hjärnorna renats från sin förgiftning och mänskligheten tillfrisknat från sin blindhet.

De första stadierna av okunnighet om gudomlig vägledning hade med nomadlivets primitivitet att göra, vilken otvivelaktligen påverkade dem. Beduinlivets traditioner och vanor bestämde i hög grad människornas uppförande. Även om dessa gamla traditioner gjorde konflikten mellan de som kallade till Islams väg och de okunniga till en hård och våldsam tävlan, var det ändå en klart uttalad sådan. Människorna kunde ge klara och entydiga svar trots sin motsträvighet och arrogans; både tro och otro var klart definierade. Detta var trots allt bättre än flexibilitet, indifferens och lättsinnighet.

Mänskligheten lider i dag av lättsinne och likgil-

tighet vad alla trosuppfattningar, ideologier och doktriner beträffar. Den lider också av hyckleri, svekfullhet och låghet. Allt detta är barriärer i uppgiften att kalla människor till Guds väg och hinder i försöken att på rätt sätt följa den.

Vi får inte negligera eller undervärdera dessa och liknande faktorer, så att de som arbetar för Islam inte blir förblindade av de positiva faktorerna och glömmer bort att utrusta sig själva på rätt sätt.

Vad som krävs är att en troende grupp lägger sina händer i Guds händer och sedan vandrar framåt; att Guds löfte till dem är en allt överskuggande realitet för dem, och att Guds behag är deras första och sista mål.

I denna grupp kommer Guds föreskrifter för förverkligandet av Hans väg att tillämpas. Den kommer att dra bort okunnighetens moln från människans sanna natur. Den gruppen skall ge uttryck för Guds vilja att Hans ord ska vara förhärskande på jorden, och att makten ska ligga i Hans händer.

«Bestämmelserna hava gått i fullbordan före eder; dragen alltså omkring på jorden och sen, hurudant slut de fingo, som höllo sanningen för lögn.

Detta är en förklaring för människorna, en vägledning och en maning för de gudfruktiga.

Tröttnen icke och varen ej bedrövade, då I ären överlägsna, om I ären rättrogna.

Om något slag drabbar eder, så har ett lika svårt slag drabbat människorna förut; dessa dagar utskifta vi bland människorna, och det för att Gud må känna dem, som tro, och skaffa sig trosvittnen bland eder

– ja, Gud älskar ej de orättfärdiga –

Och för att Gud må rena dem, som tro, och förgöra de otrogna.» (Sura 3:131–135)

Ordlista över arabiska namn och termer

ABBAS IBN ABDUL MUTTALIB: Profeten MUHAMMADs farbror och stamfader för de Abbassidiska kalifernas dynasti. Död 652/3 e. Kr.

ABD MANAF: Profetens farfarsfar.

ABU BAKR: En av de första ur den styrande klanen Quraysh som omvände sig till ISLAM. Han följde profeten vid dennes emigration från Mekka till Medina år 622 e. Kr. och hans dotter Aicha var en av Profetens hustrur. Under den sjukdom som kulminerade i Profetens död, utsågs Abu bakr av Profeten till att leda den allmänna bönen. Efter Profetens död 632 e. Kr. valdes Abu bakr till kalif av den Muslimska nationens consensus och i enlighet med Koranens principer och Profetens praxis.

ABU SUFYAN: Befälhavare över Mekka's polyteistiska styrkor mot Muslimerna. Han konverterade till ISLAM bara kort före Muslimernas erövring av Mekka.

ALI IBN ABI TALEB: Son till Profetens farbror ABU TALEB, vilken tog sig av Profeten när denne blivit föräldralös. Ali var släkt med Profeten även genom giftemål; Han var gift med Profetens dotter Fatima. Ali var en av de första som trodde på Profetens budskap, och var dennes ständige följeslagare. Han var den fjärde och siste av de rätt vägledda kaliferna och styrde mellan år 656 och 661 e. Kr. Han mördades av en medlem av kharijitsekten.

AMR IBN AL-AS: Erövrade Egypten och blev dess förste Islamiske Wali («guvernör»).

ARAFAT: En slätt nära Mekka där pilgrimerna samlas för att offra ett djur till minne av Abrahams beredskap att offra sin son. Offerhandlingen markerar slutet på pilgrimsceremonierna.

BADR: Det första slaget mellan muslimerna och de mekkanska styrkorna. Under ledning av Muhammad (S) besegrade muslimerna en numerärt överlägsen styrka.

FITRA: Ett begrepp av stor betydelse; människans rena, ursprungliga natur, hennes oföränderliga disposition, med vilken Islam är helt i samklang. Medan «mänsklig natur» är en fras med pessimistisk konnotation, syftande på människans svaghet

och benägenhet för synd, är Fitra en alltigenom positiv och optimistisk benämning. Fitra behandlas i kapitel fem i föreliggande arbete.

HADITH: De samlade och nedtecknade traditionerna rörande Profetens ord och handlingar. Hadith utgör den andra källan för islamiska lagar och doktriner efter Koranen. Varje Hadith's äkthet måste bevisas genom en obruten överföringskedja (isnād), som ska sträcka sig tillbaka till upphovsmannen. Kodifiering av Profetens traditioner blev en huvudgren i den islamiska teologiska vetenskapen. De två samlingar som anses vara mest auktoritativa är sammanställda av al-Bukhari och Muslim ibn al-Hajjaj.

IBN ISHAQ: Skrev Profetens första biografi. Nedteckningen är tillgänglig endast i Ibn Hisham's reviderade upplaga; översatt till engelska av Alfred Guillaume under titeln «The Life of Muhammad» (publicerad i London 1955).

KA'BA: Den kubiska byggnaden mitt i Mekka's helgedom som rymmer den Svarta Stenen. Ka'ba är enligt islamisk tro det första hus som vigdes åt dyrkan av den Ende Sanne Guden. Ka'ba byggdes av Profeten Abraham. Den blev senare besudlad av polyteism, men återställdes för dyrkan av Gud

år 630 e. Kr. Då Profeten Muhammad erövrade Mekka för Islam.

MU'AWIYA: Son till Abu Sufyan, stred med Ali om kalifatet och blev grundare av Ummayyadernas dynasti. Denna dynasti införde den monarkistiska principen om ärftlig tronföljd.

MUZDALIFA: En plats nära Arafat, där pilgrimerna tillbringar natten.

QURAYSH: Den stam som levde i det för-islamiska Mekka. Den försörjde sig huvudsakligen på handel med Syrien i norr och Yemen i söder, och på de inkomster som pilgrimerna till Ka'ba tillförde staden. Profeten tillhörde den hashimitiska grenen av Quraysh, men majoriteten av Quraysh motsatte sig hans mission och den första islamiska gemenskapen fann då ett hem i staden Yathrib, senare omdöpt till Medina.

UHUD: Muslimernas andra fältslag. Det slutade med att muslimerna besegrades av mekkanerna.

UMAR IBN AL-KHATTAB: Den andre av de rätt vägledda kaliferna. Till en början var han våldsam motståndare till den nya tron; efter sin övergång till Islam blev han en av dem som kämpade hårdast för Islam. Under hans kalifat (634–644 e. Kr.)

lades Iran till Islams domäner. Han regerade på samma enkla och obönhörligt rättvisa sätt som Profeten och Abu Bakr gjort. Umar dödades av en perser, Abu Lu'lu.

USAMA: En av Profetens följeslagare och general i de muslimska arméerna.

UTHMAN: Den tredje av de rätt vägledda kaliferna. Regerade från 644 till 656 e. Kr. Uthman var släkt med Ummayyaderna, och omständigheterna kring hans död var grund till de argument med vilka Mu'awiya motsatte sig Ali's kalifat.

ZAKAT: Den «renande» skattebetalning som åligger varje muslim och som gör hans egendom «ren» och legitim. Denna skatt utgör en av Islams fem pelare, tillsammans med trosbekännelsen, de dagliga bönerna, fastan från gryning till solnedgång i månaden Ramadhan samt pilgrimsfärden till Mekka åtminstone en gång i den troendes livstid om han eller hon har möjlighet därtill.

International Islamic Federation of Student Organizations

P. O. BOX 8631

SALIMIAH - KUWAIT

IIFSO

